

PANGANDUS

Tipu lähedal Swedbank peab koondama

Kolmandas kvartalis muljetaval-
danud tulemise teinud Swedbank
kärbib sadu töökohti. Eestit koon-
damised ei puuduta. ▶8-9

INVESTEERIMINE

Vene börs: suur lootus hunniku halva kõrval

Venemaal on raske näha midagi head, tunnistas East Capitali vanemnõunik **AIVARAS ABROMAVICIUS**, aga julgel investoril tasub siiski soodsat ostuvõimalust kasutada. ▶6-7

Kolmapäev, 22. oktoober 2014
nr 190 (5084) 3 eurot

↓ EUR/USD
1,2773

↑ USD/EUR
0,7829

↓ EUR/SEK
9,1969

↑ EUR/RUB
52,4198

↑ NordPool
50,24

↓ Euribor
0,184%

Võlgadega üle piiri

▶18 aastat
Reformi-
erakonna juhitud
Keila linna
kohustused
ületavad varasid.
Linnapea Enno
Felsi sõnul
makseraskusi ei
ole ega tule. ▶4-5

KEILA linnapea Enno Feis ja finantsjuht Avo Reiska (vasaku) lubasid rahandusministeeriumile linna võlakoores aastaga lubatud piiridesse viia. FOTO: EIKO KINK

MEDITSIN

Teder jahutas perearstide muret

Õiguskantsler Indrek Teder ei leid-
nud vastuolusid perearste ärevi-
le ajanud omandipiirangus. Ette-
võtja Margus Linnamäe pole nõus
ega pea õiguskantslerit meditsiini-
asjades pädevaks. ▶10-11

EHITUS

Ökodisain aitab kulusid kokku hoida

Keskkonnasäästlikkus pole pel-
galt südametunnistuse asi, vaid
ka viis kulusid kokku hoida. Vär-
vitootja Eskaro säästis tänu uue-
le pakendile nii materjali- kui ka
transpordikuludelt. ▶14-15

INVESTOR

Naftarikas Lähis-Ida meelitab välisraha

Seni naftajõgedega ahvatlenud
Lähis-Ida on majanduskasvu toel
ka teistes valdkondades atraktiiv-
seks muutunud. Suur tõusupo-
tentsiaal paistab näiteks Katari ja
Saudi Araabia börsidel. ▶20-21

KOLUMN

„Ebavõrdsuse kasvust rääkimi- ne ei ole juba mõnda aega ainult sotsialistide teema.“

Järjest enam leiab toetust seisukoht, et majandusliku stagnatsiooni üks põh-
jus on suurem ebavõrdsus, kirjutab LHV majandusekspert Heido Vitsur. ▶18

TEGIJA

Priit Perens

tõstis pangaga sama kulu juures tulu

↑ Priit Perensi juhitava Swedbanki Eesti üksuse tänavuse üheksa kuu kasum oli 119,4 miljonit eurot. Puhast intressitulu oli 135,5 miljonit (kasv 14%), puhast teenustasutulu aga 52,3 miljonit eurot (kasv 6%). Tulud kasvasid eelmise aastaga võrreldes peamiselt tänu ak-

tiivsemale äritegevusele, kulud jäid muutumatuks. Tänavusest kehtib pangale ka uus dividendipoliitika, mille järgi on dividendide osakaal kasumist 60%. Nii ongi pank tulumaksu tasumiseks tulevaste aastate alguses üheksa kuuga juba eraldanud 18,8 miljonit eurot.

TÄNA ÄRIPÄEVA VEEBIS

Mida otsustab Tallinna ringkonnakohus?

Täna selgub teise astme kohtuotsus Bakuu-afääris, mis on Eesti esimene investeerimiskelmuse kohtuprotsess. Esimese astme kohtus süüdi mõistetud kohtualused taotlesid oma kaebustes kogu süüdistuse ulatuses õigeksmõistmist. Loe otsust Äripäeva veebist aripaev.ee pärast kella 15.

ERKI PIIRISALU mõistis Harju maakohus mais vangi kolmeks aastaks, millest kohe ärakandmisele kuulub kuus kuud.

PÄEVA FAKT

10,12

EUROT oli arstide keskmine brutotunnipalk ilma lisatasudeta tänavu märtsis. Õendustöötajatel oli see 4,98 eurot ja hooldeajatel 2,74 eurot. Võrreldes 2103. aastaga kasvas brutotunnipalk arstidel keskmiselt 2,5%, õendustöötajatel 2,8% ja hooldeajatel 1,8%. Hambaarstide brutotunnipalk oli märtsis 11,87 eurot, mis võrreldes teistega on kasvanud rohkem – 12,5%.

HOMME

Mis põhjustab tööl kõige rohkem surmaga lõppevaid õnnetusi?

LOE ÄRIPÄEVAST

ILLUSTRATSIOON: ANTI VEERMAA

JUHTKIRI

Royalty-süsteem tagaks riigile suurema tulu heal ajal

Eilises kaaneloos kirjutasime kahest põlevkivitööstuse tuleviku muserdavast tõsiasjast: keskkonnatasude tõus ja nafta hinna langus. Teise peale ei haka meie hammas mitte ühelgi moel, keskkonnatasude tõusu suurus ja tempo on aga Eesti riigi kokku leppida.

Äripäeva hinnangul tasub keskkonnaministeeriumil tõsiselt võtta riigikontrolli seisukohta, mis soovib praeguse keskkonnatasu kõrval maksustada põlevkiviõli tootmist õli väärtusel, müügihinnal või sellest teenitud tulul põhineva riigi kui maavara omaniku tulu ehk royalty'ga. Sellel ettepanekul on mitu head külge. Esiteks, see võimaldaks riigil saada põlevkivi tootmisest tulu moel, mis ei kahjusta põlevkivielektri ja põlevkiviõli tootmise konkurentsivõimet. Teiseks, see võimaldaks riigil saada suuremat tulu aegadel, mil sektoril läheb hästi ehk siis, kui nafta hind on kõrgem. Tõenäoliselt ei jää nafta hind nii madalaks, kui ta praegu on.

Tootjad jagaksid head tulemust riigiga. Eri-nevalt ettepanekust siduda ressursitasud nafta hinnaga ei ole siin tegemist olukorraga, kus riik võtab põlevkivitööstuse sõltuvuse nafta hinnast enda kanda. Olemasolevad keskkonnatasud jääksid alles, riigikontrolli ettepanek ei näe ette nende vähendamist royalty rakendamise korral. Kui nafta hind on väga madal, siis royalty't lihtsalt ei maksta – kui aga kõrge, saab riik tulu, mida ta praegu ei saa (või saab vaid Eesti Energia dividendide kaudu). Maavara omanikuna seisneb riigi huvi selles, et põlevkivitootjatel ei tõmmata raskel ajal hinge kinni, aga headel aegadel jagavad põlevkivitootjad head tulemust riigiga. Nii tagab ka riik endale võimaluse saada tulu nafta hinna tõusmisel tekkivast lisaväärtusest, mida tal praegu ei ole.

”**Kui nafta hind on kõrge, saab riik tulu, mida ta praegu ei saa.**

Põlevkivitootjate ja keskkonnaministeeriumi vahel lahvatunud vastuolu on terav ja Eesti põlevkivitööstuse tuleviku seisukohast põhimõtteline. Seetõttu on arusaadav, et keskkonnaministeeriumi liit soovib probleemile ühiskonnas laia vastukaja tekitada. Kampaania kehtestab probleemi selles mõttes küll “üle vindi”, et kindlasti pole keskkonnaministeeriumi eesmärk lõpetada põlevkivitootmine Eestis. Küll aga läheneb ministeerium keskkonnatasude le peamiselt oma vaatevinklist, st käsitleb põlevkivitootmist peamiselt nn keskkonnaprobleemina, mitte niivõrd riigi vaatevinklist kasumliku äritegevusena. Royalty-süsteem võtaks aga ka selle aspekti õnnestunult arvesse.

Maksud pole kivisse raiutud. Keskkonnaministeeriumi enda sõnastuse kohaselt on keskkonnatasude üks eesmärk taastumatu loodusvara kasutamise eest ühiskonnale tulu tasuda, kuid samas pole riik koostöös põlevkivitööstustega suutnud jõuda ühisele ja tõendatud arusaamisele, missugused tasud on optimaalsed nii keskkonnamõju kui ka riigi saadava tulu seisukohalt: põlevkivitööstus annab riigi SKPst 3–5% ja panustab riigieelarvesse rohkem kui 250 miljoni euroga. Riigikontroll juhib tähelepanu sellele, et praegused keskkonnatasud ei täida oma ülesannet, st pole suunanud ettevõtjaid loodusvara säästlikumalt kasutama. Kahtlemata on oluline, et keskkond oleks kaitstud, kuid vähemasti samavõrd oluline on küsimus, mismoodi saab riik põlevkivi töötlemise pealt tulu teenida.

Valitsus on seni keeldunud royalty kehtestamise ettepanekut arutamast argumentidega, et see pole kooskõlas Eesti maksusüsteemiga. Maksusüsteemi ei peaks aga mõistma kivenenud väärtusena iseeneses. Põlevkivisektori tormiline areng on kahtlemata mõjuv põhjus kaaluda ka sektori arenguga kooskõlas olevat maksumuudatust.

Maksud kontrolli või -vaidlus?
Maksuprobleemid?

HansaLaw ADVOKAADIBÜROO
www.hansalaw.ee

Felandia

www.elektrimootorid.com

PLASTPROFIILIDE

• tootmine • arendus

ATI Profiil

liist@atiprofiil.ee
www.atiprofiil.ee

TOLLIAGENTUUR
ARUKAS ARUANDLUS

Arukas aruandlus!

Eesti suurim Intrastati ja pakendiaruande vormistaja!
vaata **www.toll.ee**

AN ICON JUST GOT LARGER

THE NEW NAVITIMER 46 mm

TIME & DIAMONDS

VIRU STR. 23, OLD TOWN, TALLINN
TEL.: +372 631 3377

Enno Fels: Oleme laenukoormuselt päris tipus, aga need investeeringud on inimestele vajalikud olnud.

ÄRIPÄEV 22. oktoober 2014
toimetaja Anu Jõgi, tel 667 0137, e-post toimetajad@aripaev.ee

Keila linnapea tunnistab, et linn on hoogsalt investeerinud

Linnavalitsus tahab õpetajate palgarahaga oma likviidsust tagada.

Keila Hariduse SA endine juhatuse liige Leino Mägi
FOTO: EIKO KINK

Järelevalve: linn venitab andmetega

Keila linnavolikogu revisjonikomisjon avastas, et linnavalitsus ei kanna riigilt õigel ajal laekunud haridustoetusi kiirelt samas mahus üle Keila Hariduse SA arvele. Kontrollimist linn aga ei soodusta.

Näiteks palus komisjon Keilalt nii linna kui ka sihtasutuse kontoväljavõtteid 2014. aasta kohta. Linn edastas Merike Käverile küll kontode hetkeseisu, ent väljavõtet mitte, sest linnapeale oli jäänud arusaamatuks, miks on väljavõtteid tarvis.

“Kui revisjonikomisjon on juba leidnud ebakõlasid, siis kuidas saab tunduda see põhjendamatult, et me soovime seda teemat edasi uurida ja teada saada, kuidas linn kasutab sihtotstarbelisi rahalisi vahendeid, siinkohal vägagi sihtotstarbelisi haridustoetusi,” kommenteeris Käver.

“Revisjonikomisjonil ja volikogu liikmel on õigus teada, kas linnavalitsus kasutab raha õigustatult. Kõnealusel juhul tundub juba kõige õigem, et riik kannaks haridusraha otse koolile ja linnavalitsus jääks mõttetu puhvrina siit üldse välja,” ütles ta.

18

aastat on Keila linnavalitsust juhtinud reformierakondlik linnapea.

A Vaata videot

Keila linn haaras koolilt rahakoti
WWW.ARIPAEV.EE

7,1

mln eurot ehk lõviosa Keila linna tänavu-
sest 8 mln euro suurusest eelarvest tuleb
füüsilise isiku tulumaksu laekumisest.
2013. aasta näitajate ehk 6,8 mln eurose
tulumaksulaekumise järgi oli linn Eesti 15
rikkama omavalitsuse hulgas.

KAANEL 5

22. oktoober 2014 ÄRIPÄEV

toimetaja Anu Jõgi, tel 667 0137, e-post toimetajad@aripaev.ee

RAHAASJAD

Keila makse- raskustes. Linnajuhid eitavad probleeme

MARTA JAAKSON
marta.jaakson@aripaev.ee

Eesti rikkamate omavalitsuse hulka kuuluvat Keila linna ähvardavad audiitori hinnangul makseraskused. Lisaks kahtlustab revisjonikomisjon, et linn kasutab Keila kooli haridusraha eelarveaukude lappimiseks.

Aprillis teatas Grand Thornton Rimes OÜ vandeaudiitor Aivar Kangust Keila linnavolikogule, et bilansipäeval ületasid linna lühiajalised kohustused käibevara 1,2 miljoni euro võrra ning sellest tulenevalt võivad linnal tekkida raskused kohustuste täitmisel. 8 miljoni eurose eelarvega linn kuulub 15 rikkama Eesti omavalitsuse hulka ning kogub lõviosa ehk enam kui 7 miljonit eurot tulumaksust.

Linnajuhid: probleeme pole ega tule. Keila linnavalitsuses toimunud intervjuul kinnitasid linnaape Enno Fels (Reformierakond) ja finantsjuht Avo Reiska kui ühest suust, et Keila linnal majanduslikke raskusi ei ole ega teki ning audiitori märkus on arvesse võetud. Finantsjuhi kinnitusele laekub linnale raha igal kuul ning probleemi ei ole. "Varasid on vähem 1. jaanuari seisuga. See ei tähenda, et need varad selliseks jäävad, neid teenitakse juurde," lubas ta.

Linnapea sõnul on Keila linn teinud viimase kümne aasta jooksul 11,5 miljoni euro eest investeeringuid. "Oleme laenukoormuselt päris tipus, aga need investeeringud on inimestele vajalikud olnud ja inimestel on kindlasti hea meel, et need asjad toimivad," ütles Fels.

Ministeerium: küll nad hakkama saavad. Ka Keila linna võlakoorumus ületab seaduses lubatud piiri. 2013. aasta lõpu seisuga oli see 117 protsenti põhitegevuse tulust. Seaduses ette nähtud ülemine piirmäär on aga 100 protsenti.

Rahandusministeeriumi avalike suhete osakonna peaspetsialist Ott Heinapuu märkis, et ministeerium on linnavalitsusele sel teemal ka kirja saatnud. Linn on kinnitanud eelarve strateegia, millega kavatseb võlakoorumust aastaga 17 protsendi võrra vähendada. "Meil ei ole põhjust arvata, et linn oma kohustuste teenindamisega ning seadusega määratud piirmäära sisse jõudmisega hakkama ei saa," kommenteeris Heinapuu.

Rahaasjad pole läbipaistvad. Keila linna revisjonikomisjoni esimehe Merike Käveri (IRL) hinnangul ei ole aga linna majanduslik pool läbipaistev ning linn vaevleb rahalistes raskustes.

Revisjonikomisjon leiab, et Keila kasutab linna kontole laekuvat kooli haridustoetust mujal – teiste aukude lappimisel – ning koolile kantakse raha üle hiljem. Käveri sõnul on riik korrektne maksja. "Raha laekub nagu kellavärk," iseloomustab ta.

Ka Keila Hariduse SA (KEHA) endise juhatuse liikme Leino Mägi sõnul saab kool raha viimasena või üldse mitte, näiteks jäi linn mullu koolile Mägi sõnul võlgu ligi 105 000 eurot, tunamullu tuli õpetajate palga ja puhkusetasude maksmiseks koolil käibekrediiti võtta. "Linnavalitsus tahab õpetajate palgarahaga oma likviidsust tagada," nentis Mägi.

KEILA kooli ehitamiseks võeti 13,4 miljonit eurot laenu ning laenu põhiosa maksmise kohustus lasub linnal. FOTO: EIKO KINK

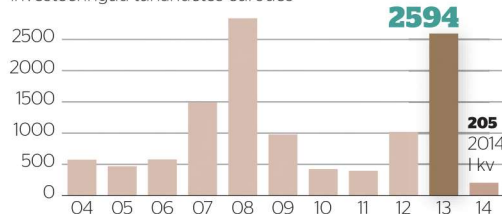
Tundub juba kõige õigem, et riik kannaks haridusraha otse koolile ja linnavalitsus jääks mõttetu puhvrina siit üldse välja.

Keila linna revisjonikomisjoni juht Merike Käver

Võrdlus

Mullu investeeringutes hüpe

investeeringud tuhandetes eurodes

ALLIKAS: RIIGIRAHAFINEE

Reiska ärritus aga säärase jutu peale ning kinnitas, et linn kandis nimetatud summa üle aasta varem.

Samuti soovib linn saada kontrolli Keila Hariduse SA raamatupidamise üle, nagu teatasid linnaape ja finantsjuht Leino Mägi selle aasta alguses. Põhjenduseks toodi, et linn teeks seda senise 2500eurose teenuse pakkujast poole odavamalt. Lihthanke vältimiseks palkas linn raamatupidaja, keda sihtasutusse tööle istutada, et saada ülevaadet viimase raha ja töölepingute üle.

Linnajuht: muutus ei vaja selgitust. Nõutult palus Leino Mägi abi Advokaadibüroo Raidla Lejin & Nordcous advokaadilt Martin Triipanilt, kes hindas linna pakutud lahendusi ebatavalisteks – sihtasutus on eraldiseisev juriidiline isik, mistõttu on sellel ka eraldiseisev raamatupidamine.

Mägi arupärimisele vastab aga linnaape Enno Fels: "See on mõistlik ega vaja enam täiendavat selgitamist."

Kui raamatupidamise ülevõtmise takistuseks sai Keila Hariduse SA juhatuse esimees Mägi, kelle hinnangul ei saaks juhatuse enam sihtasutuse majandusliku käekäigu eest vastutada, kui linn sellega ise tegelema hakkab, kutsus kooli nõukogu ta juhatuse esimehe kohalt tagasi kuu enne lepingu lõppemist.

1. augustil võttis Keila sihtasutuse raamatupidamise enda kätte. Seda tehti ajal, mil sihtasutusel juhatuse esimeest polnud. Praegu on kogu vastutavaks jõuks raamatupidamise üleminekul jäänud kooli direktor Liivi Siim, kes intervjuud andma ei soostu, nagu ka juhatuse uus esimees Vilve Ervin.

pelletikeskus
www.pelletikeskus.ee

KAS KÜTAD IKKA VEEL GAASIGA?

Uus ja mugav pelletikatel annab Sulle lisaks kokkuhoiule ka sõltumatuse!
www.pelletikeskus.ee

Warmu-uunit ahjud Soomest
-Hubane toasoe mõistliku hinnaga!

LINTMAN

Kahhelahi kaalub 1300 kg ja kütab ära üle 70m² suuruse ruumi.

Tule ja tutvva Warmu-uunit ahjude valikuga ning küsi pakkumist!

Lintman salong
Lauliku 2b, Tallinn
tel 6 776 478

www.lintman.ee

Kahhelahi Kakluuni 3390 € (koos paigaldusega)

LAS KATEL KÜTAB ISE! INTELLIGENTSSED PELLETIKÜTTE SÜSTEEMID

KATLAD: BlackStar Woody H4ECO

VÄHEM KÜTET, ROHKEM SOOJA!

ostakatel.EE

Tehnika 10/1 VIIRATSI, VILJANDIMAA 70101 info@ostakatel.ee TEL. 5267072

ROOTSI peaminister Stefan Löfven ja Eesti peaminister Taavi Rõivas eile pressikonverentsi andmas. FOTO: ANDRAS KRALLA

Rootsi tahab tihedamat koostööd

Julgeolekupoliitilise olukorra muutus Läänemere regioonis näitab, et Eestil ja Rootsil tuleb koostööd tihendada, ütles eile Tallinnas Eesti peaministri Taavi Rõivasega kohtunud Rootsi peaminister Stefan Löfven.

“Praegu on oluline, et hoiame ühendust ja parandame koostööd,” ütles Löfven kohtumisele järgnenud pressikonverentsil.

NATO suhtes pole toimuv aga Rootsi seisukohta muutnud. “NATO suhtes on Rootsil selge positsioon, me jääme NATOst välja,” ütles Löfven ja lisas, et küll aga plaanib Rootsi alliansiga koostööd jätkata ja täiustada.

Löfven mõõnis, et Rootsi plaanib kaitsekulutusi suurendada – lisaressurssi vajavad nii Rootsi õhukaitse kui ka allveelaevad. Kui suures mahus kulutused suurenevad, seda Löfven veel ei öelnud – see selgub riigieelarve eelnõust, mille valitsus esitab parlamendile homme.

Otsingud jätkuvad. Löfvenil ei olnud uut informatsiooni Rootsi saarestikus toimuvate võimalike võõrriigi allveelaeva otsingute kohta. Löfven ütles, et kui Rootsi kaitseväge ei tea veel, millega tegemist, siis ei saa ka peaministril olla rohkem infot.

Peaminister Taavi Rõivas ütles, et Eesti ja Rootsi seisukohad on julgeolekupoliitiliselt väga

sarnased ja sarnaselt nähakse ka ohte, mis Läänemere piirkonda ja Euroopat kammitsevad.

Rootsi on Eestile üks olulisemaid välisinvestoreid ja kaubanduspartnereid. Rootsi oli tänavu esimesel poolaastal suurim välisinvestor Eestis 26,5%ga ning Eesti suurim ekspordi sihtturg enam kui 17%ga Eesti ekspordist.

“Näeme selgelt potentsiaali majanduskoostöö parandamiseks,” nentis Löfven, nimetades võimaliku valdkonnana digitaalvaldkonda, kus Eestil on head kogemused.

Teemaks põlevkivi. Rõivas kasutas kohtumist ka selleks, et tutvustada Rootsi peaministrile Eesti põlevkivitööstust. Sel nädalal toimuv Euroopa Liidu ülemkogul on arutusel ELi kliimapakett, mis sisaldab mitut Eesti põlevkivitööstusele olulist aspekti. “Loodame, et ELi kliimapolitiika on ambitsioonikas, kuid arvestab ka sellega, et Eesti põlevkivi konkurentsivõime säilib ja isegi kasvab,” ütles Rõivas.

Venemaa suhtes kehtestatud sanktsioonide vajalikkuses olid Eesti ja Rootsi valitsusjuht ühel meelel.

Eestist siirdub Rootsi peaminister edasi Läti ja Leetu. Esimese ametliku välisvisiidi tegi Stefan Löfven vana traditsiooni järgides esmaspäeval Soome.

ÄRIPÄEV.EE

INVESTEERIMINE

East Capital Vene karu ei pelga. On positiivseid märke

A JUHAN LANG
juhan.lang@aripaev.ee

Põhjas sipleb Vene aktsiaturg võib praegu peegeldada pigem mineviku- kui tulevikusiindmusi ja võiks olla julgele investorile soodne ostukoht, leidis Ida-Euroopa ja Hiina turule keskendunud East Capitali vanemnõunik Aivaras Abromavicius.

Märtsis rääkis Abromavicius, et üht maailma suuremat Vene-suunalist fondi haldav East Capital jätkab kahtlemata idanaabri turule investeerimist.

Kiievis resideeriv ja ka Vene investorite õiguste kaitse assotsiatsiooni aseesimehe ametikohta täitev Leedu juurtega ekspert ei ole oma toonast optimismi minetanud ja usub, et hunniku halva kõrval peitub Vene börsil ka küllaga lootust.

Viimati, kui rääkisime, oli East Capitalil 3,5 miljardit eurot hallatavat raha, kui palju on sellest praegu Venemaale investeeritud? Praegu on meie hallata 3 miljardit eurot, Venemaale on kõigi investeringute lõikes paigutatud sellest ligi 45%.

Kas East Capital investeerib endiselt agressiivselt Venemaale? Ma ei ütleks, et agressiivselt. Kui vaatate statistikat, siis kõik Ida-Euroopa- ja Vene-suunalised fondid kannatavad volatilsel turul veidi raha väljavoolu all. Samal ajal kui Euroopa investorid kardavad riski rohkem, on meil hulga Aasia, Lähis-Ida ja isegi Ameerika investoreid, kes keskenduvad pikaajalistele trendidele, ja neist piirkondadest voolab raha sisse, ka Vene fondi.

Kuidas praegu Vene majanduse ja börsi käsi käib? Venemaa on juba mõnda aega olnud küllaltki odav ja praegu testib sealne turg märtsi põhja. Samas teadvustame sellega kaasnevaid riske, alates poliitilistest ja geopoliitilistest kuni madalate toormehindade ja nõrga majanduseni. Kõik see loomulikult mõjutab investorite käitumist. Samas teevad paljud investorid ise uurimistööd ja analüüsi ning ootavad signaali sealsete aktsiate ostmiseks. Oleme paaril viimasel päeval näinud, et mitu kohalikku Vene maaklerit on hakanud ostusoovitusi andma, sest hulk tehnilisi analüüse näitab, et praegu on tugev toetustase. On neid, kes viitavad konflikti vaibumisele Ida-Ukrainas, mis loomulikult ei ole sama nähtav nende jaoks, kes ise Ukrainas ei ela.

Mis on praegused võtmeküsimused investorite jaoks? Suur küsimus on selles, kas ja millal sanktsioonid Venemaa vastu leevendatakse. On rida

A Mis on mis
East Capital

ASUTATUD 1997.

AKTIIVSELT HALLATAVAID investeringuid umbes 2,9 miljardi euro väärtuses.

KLIENTE 75 riigis.

PEAKONTOR asub Stockholmis ning firmal on piirkondlikud kontorid Hongkongis, Kiievis, Moskvas, Oslos, Pariisis ja Tallinnas.

INVESTEERIMISPIIRKOND: Balti riigid, Kesk- ja Ida-Euroopa, Kagu-Euroopa, Venemaa ja selle naaberriigid ning Hiina.

Euroopa riike, kes juba algusest peale sanktsioonide ei tahtnud. Nad leiavad, et sanktsioonid ei ole lahendus. Iga suurem tõestus deeskaalerumise kohta viiks tõenäoliselt järkjärgulise ja aeglase sanktsioonidest loobumiseni. Turu jaoks oleks see loomulikult väga positiivne.

Mis on praegu peamised plussid Vene aktsiatesse investeerimisel? Praegu näeme ohtralt miinuseid, sest kasv on väike, riigil lasuvad sanktsioonid ja poliitiline eliit muutub järjest natsionalistlikumaks ning üha turuvaenulikumaks. On rida sea-dusi, nagu välisomanduse piiramine meediasektoris, aga need, kes Venemaale investeerivad, vaatavad praegusest konfliktist kaugemale. Nad ütlevad, et turg on juba nii odav ja oleme näinud geopolitiilisi konflikte teisteski geograafilistes piirkondades ja teame, et ühel päeval see konflikt lõpeb. Investorid loodavad, et positiivsed märgid saavad ühe või kahe aasta perspektiivis.

”Julgetele investoritele, kes usuvad, et seis läheb paremaks, on praegu ostukoht.

East Capitali vanemnõunik
Aivaras Abromavicius

Kuid positiivsest küljest? Praegu on raske näha midagi väga positiivset, sest uudiste pealkirjadest loeme Vene allveelaevast Rootsi vetes, Eesti teenistuja rõõvist piiril ja Vene õhuväe paljude riikide õhuruumi rikkumises. Aga oleme olnud sellel turul kaua ja mõistame, et vahel, kui asjad tunduvad halvad, siis vähehaaval võivad asjad pöörduda paremuse poole just siis, kui sa seda kõige vähem ootad. Hea näide on Argentina. Arvatavasti tänavu võib Argentina majandus langeda 3%, seal on hiiglaslik inflatsioon ja meeletu segadus. Millal me viimati kuulsime Argentina kohta midagi positiivset? Sellegipoolest on Argentina aktsiaturg enam kui 60% tõusuga tänavu parim turg maailmas.

Seega julgetele investoritele, kes usuvad, et seis läheb paremaks, on praegu ostukoht. Venemaa börsiettevõtetel on väga suur dividenditootlus. Keskmine tootlus on peaaegu 6%. Ettevõtted jagavad oma raha väikeinvestoritega. Samuti on Venemaa teinud kapitaliturgude suhtes sõbralikke reforme.

Kas põhi on käes? Seda on võimatu ennustada, aga kui osta, siis võiks kõigepealt soetada kolmandiku soovitud aktsiatest ja vaadata turu arengut. Kui see läheb veidi alla, siis on hea parema hinnaga juurde osta, ja kui turg läheb üles, annab see sulle enesekindluse ostmist jätkata. Kindlasti ei tasuks kogu oma raha korraga investeerida. Praegune uudistevoo on veel küllaltki volatiilne.

Kas Venemaa võib minna välisinvestorite vara kallale? Seda tüüpi risk loomulikult endiselt eksisteerib, aga selle tõenäosus on väga väike. Hea külg on see, et maailma liidrid räägivad omavahel ega ignoreeri üksteist. Olukord tundub parem, kui see oli enne relvarahu septembris.

ALG LAEN

**Kinnisvaralaen ettevõttele
intressiga alates 10% aastas:**

**Laenates 10 000 € üheks aastaks
intressimakse on 83€ kuus!**

www.alg.ee, 6 14 33 22

Tähelepanu! Laen on finantskohustus. Mõtle oma otsus hoolikalt läbi, tutvuge lepingu tingimustega ja vajadusel pea nõu asjatundjatega. 4000€ laenamisel 5 aastaks fikseeritud aastaintressiga 15%, igakuise tagasimaksega 95€, keskmine krediidikulukuse määr on 16,91%, kogu kulu 5780€. Kinnisvaralaenuka kaasneb kindlustuslepingu sõlmimise kohustus! • ALG Liisingu AS

Müüa kinnistu
Narva südalinnas, 7474m².

58 150 350
Rene.Zorin@pindi.ee

PINDI
REALIA GROUP

EAST CAPITALI vanemnõuniku Aivaras Abromaviciusi sõnul on praegu raske näha Venemaal midagi positiivset, kuid turg on samas väga odav. FOTO: HERKUS MILAŠEVIČIUS / VERSLO ZINIOS

NOVIRA CAPITAL

Novira Capital on rahvusvahelisel kapitalil baseeruv ettevõtte, mis tegeleb suuremahuliste kinnisvaraprojektide finantseerimise ja arendamisega Tallinnas. Meie eesmärk on kasvatada investimisportfelli mahtu 2014-2015 aasta jooksul 50 miljoni euroni ning laiendada Helsingisse ja Riigi.

Seoses töömahu suurenemisega otsime oma meeskonda **EHITUSE PROJEKTIJUHTI**

kelle tööülesanneteks on:

- arendaja esindamine objektidel ning sujuva koostöö tagamine ehituse peatöövõtja ja alltöövõtjatega
- ehitusprojektide töökorralduse planeerimine ja koordineerimine
- hinnapakumiste küsimine ja kontroll
- muudatustööde haldamine objektidel ja menetlemine ehituse peatöövõtjaga
- ajagraafikute jälgimine

sobival kandidaadil on:

- ehitusalane kõrgharidus
- eelnev ehitusalane töökogemus
- projektijuhtimise kogemus
- eesti keele oskus kõrgtasemel, vene ja inglise keele oskus suhtlustasemel
- B-kategooria juhiluba
- organiseerimisvõime, otsustus- ja vastutusjulgus, võime töötada iseseisvalt

Omalt poolt pakume vaheldusrikast ja väljakutseid esitavat tööd Tallinna eksklusiivsete büroo- ja kortermajade ehitusobjektidel, kaasaegset töökeskkonda, professionaalset meeskonda, motiveerivat tulemustasut ja pidevaid enesetäiendus- ja arenguvõimalusi. Kandideerimiseks saada CV koos kaaskirja ja omapoolse nägemusega edukast ehitusprojekti juhtimise protsessist hiljemalt **7. novembriks** (k.a.) meiliaadressile reet.laane@novira.ee

Lisainfo: reet.laane@novira.ee või +372 612 0180

Rautakesko on Põhjamaade ja Baltikumi juhtiv ehitus- ja sisutuskauhamaja, tegutsedes Soome, Rootsi, Eesti, Läti, Leedu, Venemaa ja Valgevene turgudel. Eestis ja Lätis opereerime K-rauta kauplusteketti.

Haabersti K-rautas saab tööd:

KAUPLUSE JUHT

Töö kirjeldus:

- Kaupluse majandustegevuse ja personali tulemuslik juhtimine;
- Äriklientidega suhete hoidmine, uute äriklientide leidmine;
- Osalemine ettevõtte juhtkonna töös, ettevõtte strateegiate välja töötamisel ja nende elluviimisel.

Edukas kandidaat omab: vähemalt 3-aastast juhtimiskogemust jae- ja hulgimüügisektoris. Tal on kõrgem haridus, väga hea analüüsivõime ja planeerimisoskus. Sobiv kandidaat on osav läbirääkija ja väga hea meeskonnajuht.

Omalt poolt pakume: kaasaegset motivatsioonipaketti (põhipalk, tulemustasu, ametiauto), suurepärase meeskonda, erialast koolitust, huvitavat ja arendavat töökohta rahvusvahelises ettevõttes.

Kandideerimiseks palume saata oma CV ja soovivaldus aadressil **personal@rautakesko.ee** või kandideeri läbi CV-Online.

Kandideerimise tähtaeg: 02.11.2014. a
Lisainfo: müügidirektor Irina Raudsepp,
irina.raudsepp@rautakesko.ee

www.k-rauta.ee

K-RAUTA
Unista. Planeeri. Teosta.

Soodne Citroëni hooldus ja remont

Renneks Kaubandus OÜ

Suur-Sõjamäe tn 36, Tallinn 11415

Oleme avatud: E-R 9-18

Automüük: 510 0745, 504 0601, 627 0580, 627 0583

Autoteenindus: 627 0582

Autorent: 510 0745, 627 0584

info@renneks.ee

www.renneks.ee

PANGANDUS

Analüütik: Swedi tulemused on muljetavaldavad.

Kasum kasvas 9%

RAINER SAAD
rainer.saad@aripaev.ee

Finantsteenuste ettevõtte Keple Cheuvreux' analüütiku Mats Andersoni sõnul olid Swedbanki kolmanda kvartali tulemused muljetavaldavad.

Panganduskontsernil läks kolmandas kvartalis üle ootuste hästi, kuna puhaskasum kasvas 9%, 4,56 miljardi Rootsi kroonini (496 miljoni euro). Bloombergi küsitlused analüütikud prognoosisid puhaskasumiks 4,26 miljardit krooni. Eelmise aasta samal ajal oli puhaskasum 4,17 miljardit.

Andersoni sõnul olid kulud tema prognoosidest väiksemad. "Swedbank on suutnud hästi tulla toime Rootsi keskpanga 50baaspunktilise intressimäära kärke negatiivse mõjuga," ütes ta.

Panga puhas intressitulu kasvas kolmandas kvartalis võrreldes möödunud aastaga 3,3%, 5,83 miljardi kroonini. Andersoni sõnul näitab see, et laenude arv on suurenenud, kirjutas Bloomberg.

Swedbanki aktsia kauples Stockholmi börsil eile lõuna paiku 3% plusspoolel. Aasta algusest on Swedbanki aktsia tõusnud 1%.

Koondab sadu töökohti. Hoolimata headest tulemustest teatas Swedbank AB, et keskpankade kehtestatud madalate intresside tõttu on pank sunnitud kaotama sadu töökohti. Järgneva kahe aasta jooksul koondab pank 600–800 töökohta ning kärbib kogukulusid eelmise aasta 16,65 miljardilt kroonilt 16 miljardile kroonile. Eestit koondamised ei puuduta.

Swedbanki juht Michael Wolf ütles, et väike inflatsioon ja madalad intressimäärad tähendavad kulukärpeid. Lisaks kirjutas Swedbank kvartaliaruandes, et Rootsi majandus on suhteliselt tugev,

A Hind

Swedbanki aktsia kaupleb viie aasta tipu lähedal

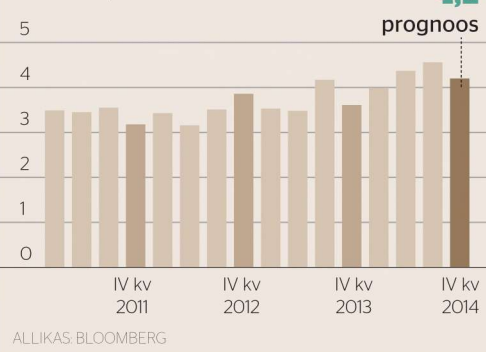
aktsia hind Rootsi kroonides

A Tulemused

Kasum püsib kasvujoonel

Swedbanki puhaskasum mld Rootsi kroonides

ALLIKAS: BLOOMBERG

176,9
17.10.2014

4,2
prognoos

SWEDBANK headele tulemustele Eestis aitas kaasa nii eraisikute kui ka ettevõtete tugev laenuõudlus.

FOTO: ANDRAS KRALLA

kuid madal inflatsioon survestab Riksbanki intressimäärasid langetama.

Wolfi sõnul ei ole Venemaa ja Ukraina konflikt Swedbanki tegevusele Baltimaades mõju avaldanud. "Kuid habras maailmamajandus võib mõjutada kasvu kõigil meie neljal koduturul," lisas ta.

Swedbank Eestil kopsakas tulu. Swedbanki Eesti üksuse tänavuse üheksa kuu kasum oli 119,4 miljonit eurot. Puhaskasum oli 135,5 miljonit (kasv 14%), puhas teenustasutulu aga 52,3 miljonit eurot (kasv 6%).

Swedbank selgitas, et tulu kasvas eelmise aastaga võrreldes peamiselt tänu aktiivsemale äritegevusele, kulu jäi samaks. Laenukahjude eraldised olid väiksemad ja maksukulu suurenemine.

"Siinne majandusaktiivsus ei vähenenud hoolimata süvenevast ebastabiilsusest Venemaal ja Ukrainas ja see kajastub ka meie heades äritulemustes. Laenuõudlus on tugev nii ettevõtete kui ka jaeklientide poolel. Eraklientide kasvanud majanduslikku aktiivsust näitab meie teenustasutulu suurenemine," ütles Swedbanki Eesti üksuse juht Priit Perens.

Laenumaht on alates 2013. aasta neljandast kvartalist püsinud peaaegu muutumatu. Tarbimislaenu ja eraisikute hüpoteeklaenu maht suurenes, ettevõtete laenu püsisid stabiilsena, liisinguportfell aga kahanemise suunas.

Aasta esimese üheksa kuu jooksul ulatusid laenukahjude eraldised 4,1 miljoni euroni, võrreldes

Kinnisvarafirmad plaanivad tööjõudu palgata

Kinnisvarafirmade liidu uuringu järgi prognoosivad sektori ettevõtted järgneva pooleks aastaks käibe kasvu ja töötajaskonna suurendamist.

Küsitlusele vastas 87 kinnisvaraeetvõtjat, kellest üle poole ennustas tulevaks pooleks aastaks käibe kasvu. Käibe langust prognoosis vaid alla 10% vastajatest, vahendas kinnisvarafirmade liidu (EKFL) juhatuse liige Tõnu Toomark.

Kinnisvaraturu suhtes on ettevõtjad mõeldukalt optimistlikud, lõviosa prognoosidest nägi ette nii hindade kui ka tehingute arvu stabiliseerumist. Kui eristada elamis- ja äripindade turgu, siis oodatakse kerget kasvutaset eelkõige äripindade turult.

"Elamispindade suhtes olid mõnevõrra tagasihoidlikumad, kuna kiire kasv toimus juba tänavu kevadeni ning eelkõige prognoositakse sellele turusegmentile stabiilsust," märkis Toomark. "Seda tähelepanuväärsem on, et vaatamata vahepeal veidi langenud turukonjunktuurile on ettevõtjate töötajate arvu ja käibe kasvatamise ootused optimistlikud," lisas ta.

EKFL viib kinnisvaraturu konjunktuuri uuringut läbi kaks korda aastas, küsitlusele vastajad on EKFL liikmed ja teised valdkonna ettevõtte juhid ja tippspetsialistid.

EKFLi kuulub 45 kinnisvarasektori ettevõtet.

ÄRIPÄEV.EE

Actual Print

K I I R T R Ü K I K O D A

visiitkaardid brošüürid piletid kaustad diplomid
tunnistused kataloogid liimblokid voldikud ümbrikud
viidad reklaamlehed flaietid voblerid sedelid
lauarääkijad kalendrid raamatud pakendid kutsed
kaardid etiketid Roll-up'd labelid registraatorid
dokumendi blanketid plakadid PVC'd isekopeeruvad
blanketid kleebised bännerid kõvakaanelised raamatud

www.actual.ee

LHV teenis 2,4 miljonit

LHV Group teenis esimese kolme kvartaliga 5,7 miljonit eurot puhaskasumit. Pank teenis sellest 3,3 miljonit eurot, varahaldus 2,4 miljonit eurot ja Leedu äriüksus 0,5 miljonit eurot. LHV Groupi üheksa kuu omakapitali tootlus aastasel baasil oli 17%.

LHV Groupi kolmanda kvartali puhaskasumiks kujunes 2,4 miljonit eurot (teises kvartalis 1,6 miljonit eurot), millest pank teenis 1,4 miljonit eurot (1,0), varahaldus 1,0 miljonit eurot (0,8) ja Leedu äriüksus 0,1 miljonit eurot (0,1). LHV Groupi kolmanda kvartali omakapitali tootlus aastasel baasil oli 18%.

LHV Groupi juhataja Erkki Raasukese sõnul jätkus aasta esimese poole hoog ka kolmandas kvartalis. "Stabiilne ärikeskkond ja aktiivsed kliendid on aidanud jõuda heade tulemusteni. Väljavaated lähikuudeks on julgustavad," lisas Raasuke.

Juulis, augustis ja septembris teenis LHV Group kokku 8,9 miljonit eurot konsolideeritud puhastulu ehk 9% rohkem kui teises kvartalis. Kulud olid samas 5% võrra väiksemad kui teises kvartalis ehk 5,2 miljonit eurot. Laenu allahindlusi tehti 1,1 miljonit eurot.

2013. aasta 14,9 miljoni euroga. Swedbanki teatel on kasutusele võetud ennetavaid meetmeid, et aidata kliente, keda mõjutavad Venemaa ja Ukraina sündmused. Suuri kõrvalmõjusid Eesti äritegevusele ega meie klientide finantsseisule pole siiski veel täheldatud.

Halbade laenude hulk kahanes jätkuvalt ja jõudis 148 miljoni euroni (2013. aasta 31. detsembri seisuga 150 miljonit eurot). Krediidikvaliteet on nii palju paranenud, et halbade laenude hulk on kahe viimase aastaga võrreldes hakanud vähene-ma tagasihoidlikumas tempos.

Puhas intressitulu suurenes eelmise aasta sama ajaga võrreldes 14%, puhas teenustasutulu aga 6%. Paranemine on peamiselt seotud laenumarginaalide kasvu ja klientide suurema aktiivsusega, mis

kajastus näiteks pangakaartidel teenitud tulu kasvus ja aktsiaturgude headel tulemustel põhineval hallatavate varade mahu kasvus.

Suleti 11 kontorit. Kogukulud jäid eelmise aastaga võrreldes muutumatuks. Personali ja ruumidega seotud kulud vähenesid, IT- ja regulatiivkulud aga suurenesid. Kolmanda kvartali lõpuks oli täistööajaga töötajate arv eelmise aastaga võrreldes 4% väiksem, kontoreid on 41 ehk 11 võrra vähem.

Kuna Eestis maksustatakse kasum alles selle jaotamisel, kajastatakse Eestis teenitud ja jaotatava kasumiga seoses edasilükatud tulumaksuga esimeses kvartalis. Swedbanki Eesti üksus on 2014. aasta esimese 9 kuu jooksul tulumaksu tasumiseks tuleva aasta alguses eraldanud 18,8 miljonit eurot.

DHLi juht: väävlidirektiiv on vajalik

DHLi Rootsi ja Põhjamaade juhi Peter Hesslin sõnul haletsevad veo- ja logistikateenuste osutajad tihti ennast liigselt diislikütuse hinna tõusu pärast.

Hesslini arvates on väävlidirektiivi mõju maanteetranspordi hindadele 5–10%. "Lõpp-

tarbija peab selle lihtsalt üle elama," lausus Hesslin ütlis autoveadajate aastakonverentsile antud videointervjuus.

Ta leidis, et väävlidirektiivi kehtestamine on õige samm, sest me peame oma planeedi eest hoolitsema ja tagama, et meie tegevuse mõju keskkonnale oleks

võimalikult väike. "See on õiglane ja seda hinda tuleb maksta. Ei ole mõtet ennast haletseda, sest see on vajalik samm ja me peame selle astuma," rääkis Hesslin.

Hesslin rääkis intervjuus ka muutustest kaubavoogudes Põhjamaades ja Balti riikides.

LOGISTIKAUUDISED.EE

**ÜÜRILE ANDA
Sinu vajaduste järgi
EHITATUD ÄRIHOONED
Tallinn-Tartu maantee ääres.**

WWW.RUKKITEHNOPARK.EE

Eero Ving tel +372 58 363 350 e-post: eero@eurokv.ee

Kessler: suurimad ohud Rootsi kinnisvaraturul

Finantsinspektsiooni juht Kilvar Kessler ütles intervjuus Rootsi päevalehele Svenska Dagbladet, et hoolimata Eesti kiireimast elamisvõimaluste hinnatõusust Euroopas ei murets ta mitte sinne, vaid hoopis Rootsi kinnisvaraturu pärast.

"Hinnad tõusevad, kuid seda ei saa võrrelda olukorraga, mis valitses enne kriisi," kommenteeris Kessler Eurostati andmeid, mis näitavad Eestis teises kvartalis aasta baasil elamisvõimaluste hinnatõusu 14,5%. See on ELi riikide seas kiireim. "Seekord ei vea hinnatõusu pankade laenu- raha," lisas ta.

Ühelt poolt on hinnatõusu taga eestlaste soov leida oma säästudele kõrgema tootlusega al-

ternatiiv kui pangakonto, sest intressimäärad on väga madalad. Teisalt ei välista Kessler, et välisraha sissevool – muu hulgas Venemaalt – põhjustab kinnisvaraturul aktiivsemat spekulierimist. "Loomulikult on võimalik, et kuigipalju ostetakse sellisel eesmärgil, kuid hetkel ei näe me siin suurt probleemi," ütles Kessler.

Suurimad riskid Balti riikide finantsturul johtuvad Kessleri sõnul hoopis Rootsi kinnisvaraturul toimuvast. Kui seal peaks mull lõhkema, annaks see hoobi Rootsi suurpankadele, mis võib omakorda kõigutada ka Balti finantsturgude stabiilsust, leiab Kessler.

ÄRIPÄEV.EE

SIKSAK

Sisustustekstiilid • Premium Interior Textiles

Kangad

- mööblakangad
- kardinakangad
- laudlinakangad

Valmistooted

- päevatekid ja padjakatted
- laudlinad ja linikud
- voodipesu
- kardinad ja kardinamagnetid

Kardinad

- disain
- õmblemine

Ootame teid

Pärnu mnt. 160, Tallinn
E-R 11.00 - 18.00
L 11.00 - 15.00
@ salong@traageldaja.ee

WWW.SIKSAK.EE

MEDITSIIN

Teder
jahutas
perearstide
muret.Linnamäe
piiranguid ei
pooldaVIOLETTA RIIDAS
violetta.riidas@aripaev.ee**Eile andis õiguskantsler Indrek Teder teada, et ta ei leidnud vastuolusid perearstipraksiste omandipiirangus.**

Keset kuumajäälit läksid aga perearstid ärevile, kui õiguskantsler pöördus sotsiaalministeeriumise ootamatu küsimusega: miks kehtib perearstikeskuste puhul omandipiirang ja vaid perearstid võivad olla omanikud. Ta tegi ettepaneku need piirangud kaotada, kirjutas Meditsiinuudised.

Sotsiaalministeerium lükkas oma pikas vastuses selle mõtte siiski tagasi. Pikantseks muutis Tederi pöördumise ajastus: ta tegi seda ajal, kui selgus, et tervisekeskuste ajakohastamiseks on oodata ELilt 83 miljoni euro suurust abiraha. "Ega siin pole muud, kui Margus Linnamäe tahab nüüd endale ka perearstikeskusi. Apteekidest on ju näha, mis on juhtunud: õpetatud inimesed peavad klientidele mingeid wunder-wanderi juuri pähe määrima," kees pahameel perearstide seas.

Ravimiärimees Margus Linnamäe kinnitas, et tema Tederi avalduse taga ei ole ja tal ei ole mingit pistmist perearstisüsteemi lõhkumisega. "Õiguskantsleri avaldustesse tervishoiu valdkonnas soovitan suhtuda skeptiliselt. Meil on apteegisfääris kogemus, kuidas õiguskantsler peab tervishoiusektorit samaväärseks taksonduse ja tootlustusega. See ei ole mul väga suurt usku, et tegemist on suure eksperdiga meditsiini valdkonnas," kommenteeris Linnamäe.

Õiguskantsleri avaldustesse tervishoiu valdkonnas soovitan suhtuda skeptiliselt.ravimiärimees Margus
Linnamäe

FOTO: MARGUS ANSU SCANPIX/POSTIMEES

Protsessi käivitas mai algul tegelikult hoopis apteekrite liit, kes leidis, et kui apteekide omanikeringile ei või õiguskantsleri meelest piiranguid seada, siis tuleks kahtluse alla seada ka teistel tegevusaladel kehtivad omandipiirangud. Tederil paluti kontrollida, kas advokaadibüroode, audiitorühingute, kohtutäituri- ja notaribüroode ning perearstipraksiste omanikeringile seatud piirangud on põhiseadusega kooskõlas.

Teder vastaski suvel apteekritele, et tal pole põhjust kahelda advokaadibüroode, audiitorühingute, kohtutäituri- ja notaribüroode omanikeringile seatud piirangute põhiseaduspärasuses. "Küll aga arvestades, et perearstipraksistele kehtestatud omandipiirangute põhiseaduspärasuse küsimuses on juba varem tõusetunud kahtlused, pean vajalikuks selles küsimuses kujundada seisukoht," seis õiguskantsleri vastuses. Nii ta tegutsesma asuski.

Õiglane kohtlemine kõigi valdkondade esindajatele. Apteekrite liidu esimees Ülle Rebane ütles, et nende kirja eesmärk oli õiglase kohtlemise taotlemine kõigile. "Seda, mis on järgnenud, ei osanud me küll ette näha," kinnitas Rebane. Vaatamata sellele, et apteekrite liidu juhatuse kuuest liikmest poolte apteegid töötavad Magnumi ja teine pool Tamro frantsiisi alusel, kinnitas Rebane, et oma otsustes on nad sõltumatud.

"Alates 1993. aastast, mil liit loodi, oleme võidelnud selle eest, et proviisorid oleksid apteegiomanikud," rõhutas Rebane.

Õiguskantsler Indrek Tederi viidatud varem tõusetunud kahtlused perearstide omandipiirangute puhul viivad 2000. aastasse. Toonases riigikogu sotsiaalkomisjonis ja riigikogus toimusid tulised vaidlused tervishoiuteenuste korraldamise seaduse eelnõu (447 SE) ja seeläbi perearstinduse korraldamise ümber.

Novembris 2000 võttis riigikogu liige Mai Treial ette tolleaegse Lasnamäe Perearstikeskuse juhatuses esimehe Anders Tsahkna kirja, kus too viitas, et plaanitavad perearstipraksiste omandipiirangud on otseselt vastuolus põhiseadusega.

Treialile vastas tollane sotsiaalminister, sotsiaaldemokraat Eiki Nestor, et kui analoogsete piirangutega advokatuuri seadus on põhiseaduskohane, on seda ka perearstiseadus.

Anders Tsahkna mäletab ka praegu oma kirja hästi. "Ma saatsin selle kirja presidendile, parlamendile ja sotsiaalministeeriumile," meenutas Tsahkna.

Perearstikeskuste omandipiirangud üle pingutatud. Anders Tsahkna on endiselt seisukohal, et perearstipraksiste omandipiirangud on üle pingutatud. "Tegelikult on mäenedžment hästi keeruline. Tuleks ühendada arstide ja mäenedžeride kogemused," ütles Tsahkna. Tema arvates tuleks sead

83

miljonit eurot euro-raha oli mõeldud tervisekeskuste rekonstrueerimiseks, selgus tänavu suvel. Jagatav summa võis ahvatleda lisaks perearstidele ka mittemeedikuid.**LAHENDUS SINU
TEGEVUSELE!**

NÜÜD EI OLE AEG EDEVUSELE.

Kasutatud profimööbel

E-N 10-17, R 10-18
Tähetorni 21j, Tallinn
Tel 552 6608

www.Apuneks.ee

**Valmisfirmade müük, äri- ja
mittetulundusühingute asutamine**

Firma kätte 24H jooksul! Suur nimevalik

www.wasp.ee info@wasp.ee tel 677 0155 mob 51 12 061

wasp project

**BALTIC
Bark****Männikooremultš –30%**

www.mults.ee

CEDO
KAUBANDUS**TÖÖRIISTAPOOD****1691**

www.cedo.ee

Metro Plaza hoone
sai uue omaniku

Tallinna kesklinnas Viru hoteli vastas asuv Metro Plaza vahetas omanikku: Lords LB Baltic Fund I müüs selle 21,8 miljoni euro eest East Capitali juhitud fondile Baltic Property Fund II.

"Koos Metro Plaza ostuga on East Capitali kinnisvaraportfelli maht kolme Balti riigi peale 284 miljonit eurot, 250 000 ruutmeetrit ja 500 rentnikku," kommenteeris East Capitali kinnisvaravaldkonna tegevjuht Madis Raidma.

East Capital Baltic Property

21,8

**miljonit eurot maksti
Metro Plaza maja eest,
mis teeb aastaseks
tootluseks 7%.**

Fund II loodi 2012. aastal ning fond investeerib Balti riikide ärikinnisvarasse.

ÄRIPÄEV.EE

Õiguskantsler jäi rahule

Samal päeval, kui Meditsiiniuudistes ilmus lugu perearstide murest keskuste omandipiirangu kohta, teatas õiguskantsler Indrek Teder, et ta ei leidnud perearstipraksiste omandipiirangus vastuolusid.

Õiguskantsler Indrek Teder ütles esmaspäeval saadetud vastuses apteekrite liidu esinaisele Ülle Rebasele, et kui perearstipraksistel puuduks omandipiirang ning eriarstiabi osutajad (aga ka ravimite või meditsiini-seadmete tootjad või edasimüüjad) saaksid perearstipraksiseid omandada, võiks sellega kaasnev surve kallutada perearsti tegema tema kutsealases tegevuses mõõndusi patsiendi parimate huvide arvel.

Enne teadet tehtud intervjuus selgitas Teder, miks ta järelepärimise tegi.

Miks tegite järelepärimise just 2014. aasta suvel, kui ühtlasi sai teatavaks, et peatselt läheb jagamisele 83 miljonit eurot euroraha tervisekeskuste rekonstrueerimiseks? Nimetatud piirangud perearstipraksiste omanikele kehtivad juba 2001. aastast ja ka Teise olete juba mitu aastat õiguskants-

ler olnud. Avaldus, mis ajendas perearstipraksiste omandipiirangute põhiseaduspärasust taas hindama, laekus 2014. aasta kevadel.

Normidele hinnangut andes on õiguskantsleri ainsaks huviks tagada, et Eesti põhiseaduslik kord oleks tagatud.

Kuna analoogsed piirangud kehtivad ka advokaatidele ja notaritele, siis kas teete vastava päringu ka nende kohta? Igas valdkonnas on põhiõiguste ja -vabaduste piirangute kehtestamiseks omad põhjused. See pärast ei saa automaatselt järeldada, et kui ühes valdkonnas on piirangud, peaks need ka teises valdkonnas olema.

Samuti ei saa põhjendada ühes valdkonnas kehtivate piirangute põhiseaduspärasust asjaoluga, et mõnes teises valdkonnas on sarnased piirangud põhiseaduspärased.

Erinevad valdkonnad on kujundatud erinevalt ning nendes valdkondades valitsevad olukorrad ei pruugi olla sarnased.

Näiteks kui väita, et notaritele kehtivad omandipiirangud, siis kas oleks põhjust väita, et kõikidel aladel sõltumata valdkonnast peaksid kehtima sama-

sugused piirangud (näiteks leivamüüjatele, kooli pidajatele, haiglatele)?

Kuna õiguskantslerile pole laekunud avaldust ega mujalt teavet, mis paneks teda kahtlema advokaatide ja notarite suhtes kehtestatud piirangute põhiseaduspärasuses, siis ei näe õiguskantsler põhjust neid piiranguid hindama hakata.

Olete öelnud, et praegu planeeritava apteegiseaduse muudatustega venitamine soosib Margus Linnamäe huve. Kas Te ei leia, et kui esmatasandilt omandipiirangud ära võtta, hakkab see ka otseselt soosima Linnamäe huve? Liiatigi on ta välja öelnud, et on tervisekeskustest huvitatud.

Kuna õiguskantsler pole asjas seisukohta kujundanud ehk ta ei oma arvamust, kas kõnealune norm on põhiseaduspärane, pole kahjuks võimalik Teie küsimusele vastata.

Küll saan aga õiguskantsleri esitatud teabenõude pinnalt välja tuua, et õiguskantsler teadvustab seisukoha kujundamisel potentsiaalset ohtu, mida võib endas kätkeada ravimiettevõtjate võimalus saada perearstipraksiste omanikuks.

praeguse omandivormi vastu, räägivad kellegi teise poolt," oli Nestor veendunud.

Linnamäe on kinnitanud huvi perearstinduse vastu. Linnamäe on oma huvi perearstikeskuste vastu välja öelnud. Kevadel, kui päevakorras oli apteegipiirangute tühistamine, ütles ta, et apteegiturust täielikult liberaliseerimisel on loogiline, et liberaliseeruvad ka teised tervishoiuvaldkonnad, nagu näiteks perearstindus ja haiglavõrk, kuhu Magnum oleks kontsernina valmis sisenema.

Nüüd kinnitas Linnamäe, et agressiivset äriplaan tal tervisekeskuste keti loomiseks siiski ei ole. "Praegune konjunktuur, kus riik ajab võrdlemisi riigikeskset tervishoiupoliitikat ja eraettevõtjate võimalusi pigem ahendatakse, ei soosi sektorisse investeerimist. Pikemas vaates me loomulikult jälgime sektoris toimuvat," rääkis Linnamäe. Tema sõnul on selge, et patsienti ei rahulda vaid suurhaiglatekeskne tervishoiu mudel. "Aga selle teadmise kohalejõudmine võtab veel aega," tõdes ta.

Küsimusele, mis muutuks esmatasandil paremaks, kui omandipiirangud kaoks, vastab Linnamäe: "Ma arvan, et suurt midagi. Kui, siis ehk paraneksid investeerimise kaasamise võimalused." Ta leiab, et perearstisüsteem töötab normaalselt ja seda lõhkuda on küsitav. "Kui aga riik selle tee valib, siis loomulikult hoiame muutustel silma peal ja oleme valmis otsima oma võimalusi."

Allan Kiil: häälte lugemine ajas naerma

Ä KATARIINA KRJUTSKOVA
katarina.krjutskova@aripaev.ee

Harju maakohus Neinar Seli kriminaalasjas tunnistas andnud Tallinna Sadama juhatuse liige Allan Kiil ütle, et nõukogu koosoleku hääletelugemine tegi nalja.

Süüdistatavaga koos Reformierakonda kuuluv Kiil rääkis, et kui Tallinna Sadama endine nõukogu esimees Seli tegi mulu oktoobris koosolekul teatavaks olümpiakomitee rahastamisotsuse hääled 4 : 3, järgnes saalis naer. Kiili sõnul ei saanud

nõukogu liikmed aru, kellelt tuli neljas hääle, aga keegi ei küsinud ka selgitusi. "Mindi järgmise punkti juurde, rohkem midagi," väitis ta.

Teisalt rääkis Kiil, et miski ei seganud nõukogu liikmetel segase hääletamistulemuse selgitamist ning tema kavatseski seda teha, aga koosolek sai läbi.

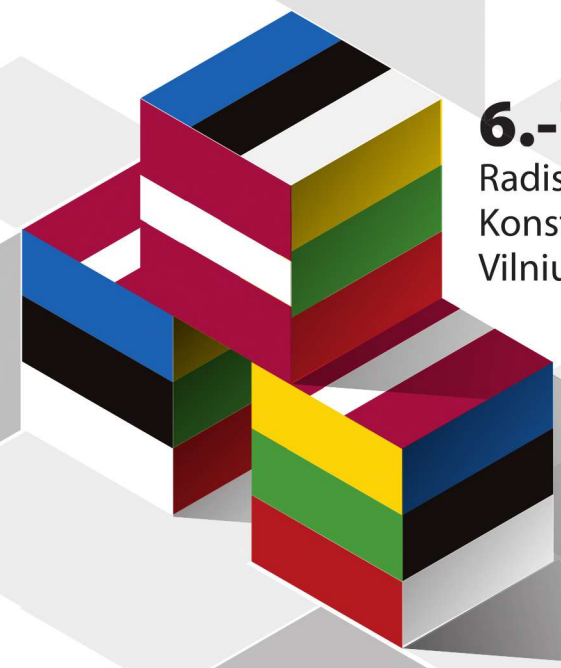
Kiil ütles, et Tallinna Sadama juhatus vestles siiski pärast koosolekut Seliga. Viimane väitis neile, et tal läks häälte lugemisel midagi sassi.

Kiil lausus, et tema sai hääle-

tamise tulemuseks 3 : 3. Ta lisas, et Seli hääletusest osa ei võtnud, sest selleks on vaja käsi tõsta, aga toonane nõukogu esimees seda ei teinud. Kuna hääled jäid viiki, siis Kiili väitel ei võetud vastu ka mingisugust otsust.

Samas märkis Kiil, et mitmele nõukogu liikmele jäi siiski mulje, et olümpiakomitee rahastamise otsus võeti vastu häältega 4 : 3. "Ma ei saa aru, miks nad nii arvasid," lisas ta.

Eile jätkus Tallinna Sadama nõukogu endise esimehe Neinar Seli kriminaalmenetlus.

6.-7. november

Radisson Blu Hotel,
Konstitucijos pr. 20,
Vilnius

VIIMAST PÄEVA SOODUSHIND!

BALTI M&A JA RISKIKAPITALI FOORUM 2014

Foorumi peateemadeks on:

- ◆ Euroopa majandusliku ja geopoliitilise olukorra mõju Balti M&A ja erakapitalitehingutele
- ◆ Erakapitali turg Baltikumis – väike, killustatud ja volatiilne – kas tasub ära?
- ◆ Riskikapital – kuidas ehitada miljardidollarilist ettevõtet?
- ◆ Muutunud olukord tehingutesse sisenemisel ja väljumisel. Mida Balti turgudelt edaspidi oodata?
- ◆ Piiriülesed M&A tehingud. Balti ühisruum ja naabrussuhted
- ◆ Kasv ja konsolideerimine läbi M&A – hiljutised tehingud Baltikumis

◆ **Ville Poukka,**
Danske Bank,
äriarenduse
valdkonna
direktor (FI)

◆ **Dariusz Prończuk,**
Enterprise
Investors,
juhtivpartner
(PL)

◆ **Anders Brix,**
ATEA ASA,
M&A ja kontrolli-
valdkonna juht
(DK)

Soodushind 22. oktoobrini 270,79 eurot
(km-ga 324,95 eurot). Neli või enam osalejat samast ettevõttest 254,87 eurot (km-ga 305,84 eurot).

Täishind 23. oktoobrist 318,58 eurot (km-ga 382,3 eurot). Verslo Žinios (Lithuania), Dienas Bizness (Latvia) ja Äripäev (Estonia) esindajatele -10%.

Registreerimiseks helistage telefonil 667 0411 või saatke registreerumissoov e-posti aadressil registreerimine@aripaev.ee

verslo žinios

Äripäev

dienas bizness

LT VCA

Lithuanian Private
Equity and Venture
Capital Association

ESTVCA

ESTONIAN PRIVATE EQUITY
AND VENTURE CAPITAL ASSOCIATION

SORAINEN

EESTI LÄTI LEEDU VALGEVENE

LVCA

Latvian Private Equity and Venture
Capital Association

Rohkem infot: veebis seminar.aripaev.ee,
e-posti aadressil raido.pajusi@aripaev.ee,
telefonil 667 0238

PAJO trükikoja omanik Ain Pajo kiidab, et praegu on neil hea meeskond, aga uued töötajad tuleb ise välja koolitada. FOTO: ANDRES HAABU

Ä Kalender Kolm nädalat maakondade edukamaid

Aripäeva maakondade TOPid

13.10	Harjumaa
14.10	Hiiumaa ja Saaremaa
15.10	Tartumaa
16.10	Järvamaa
17.10	Jõgevamaa
20.10	Läänemaa
21.10	Raplamaa
22.10	Pärnumaa
23.10	Põlvamaa
24.10	Valgamaa
27.10	Viljandimaa
28.10	Võrumaa
29.10	Ida-Virumaa
30.10	Lääne-Virumaa
31.10	Maakonna TOPide TOP ehk 15 maakonna edukaim ettevõtja

METOODIKA

Äripäeva TOPide lähteandmed on viimase aasta käive ja äri-
kasum, käibe ja kasumi kasv,
rentaabilus, varade tootlikkus.
Edetabelisse pääsemiseks peab
ettevõtte asuma või omama toot-
mistegevust vastavas maakon-
nas ning olema tegutsenud
vähemalt kolm viimast aastat.

¹ MAJANDUSAASTA ERINEB

KALENDRIAASTAST

² ANDMED KONSOLIDEERITUD³ ANDMED KONSOLIDEERIMATA⁴ NÄITAJAD ON KORREGIERITUD KALENDRI-
AASTALE VASTAVAKS

ANDMED KOGUS JA TOIMETAS

JANE SUU, JANE.SUU@ARIPAEV.EE

INTERVJUU

Uus trükimasin tagas korraliku kasumi. Multikakangelastega värviraamatud

MARI METS
mari.mets@aripaev.ee

Pärnu külje all Sindis tegutsev trükikoda AS Pajo riisus mullu koore aasta varem tehtud suure investeeringu pealt - kalli trükimasina ostuga tekkinud kahjum sai korvatud korraliku kasumi ja edasiste laienemisplaanidega.

Pajo trükikoja omanik Ain Pajo on möödunud majandusaastaga rahul. "Trükinduses on konkurents kõva ja kui sellises konkurents on võimalik saavutada niisuguseid tulemusi, ei näe ma virisemiseks mingit põhjust," ütles Pajo.

"Niisuguste tulemuste" all peab ta silmas korralikku käibenumbrit ja kahjumist väljatulekut - tänavune kasum on mullusest tulemustest ligi kolm korda parem ning ettevõtte on tõusnud Pärnumaa TOPis esisaja piirimailt 29. kohale.

Kuidas teil õnnestus üsna suurest kahjumist märkimisväärne kasum kasvatada? See oli tegelikult päris planeeritud kahjum 2012. aastal, sest tegime suure investeeringu trükimasinasse, selle käivitamine võttis omajagu aega. Tänavu peaks tulema sarnane tulemus nagu 2013. aastal, võib-olla isegi natuke parem.

Seega suutsite mullu kõik oma aasta eesmärgid edukalt täita? Eks alati saab paremini, aga midagi kripeldama küll ei jäänud.

Mis on teie peamised eksporditartiklid? Ikka raamatud. Nendega on palju erinevaid operatsioone, nagu trükkimine, liimimine, köitmine jne. Palju masinaid tuleb korraga käigus hoida ja mida rohkem me seda teeme, seda kasulikum on see firmale. Näiteks plakat või visiitkaart trükatakse ära, lõi-

5 korda tõusis ASi Pajo käive kolimisega Pärnust Sindisse suuremale tootmisplaanile.

gatakse õigesse formaati ja ongi kõik, raamatuga on märksa rohkem tegemist.

Kas peab paika, et tänavu hakati teie tehases trükkima ja kokku panema ka ühe maailma suurema multifilmitootja tegelastega värviraamatuid? Jah, seda tehti ka varem, aga just tänu sellele uuele trükimasinale suudame teha hulga suuremaid tellimusi ning see on toonud ka tuntud klientidelt suuremaid töid sisse. See kompanii ei soovi aga avaldada, et me just neile värviraamatuid teeme.

Kes on teie välismaised partnerid, kellele enim toodangust trükite? Kõige rohkem läheb Soome, päris head partnerid on ka Norra ja Rootsi. Vahepeal läks Rootsi ka kõige rohkem. Lähemad riigid on ikka põhilised, aga samas trükime ka näiteks Hollandisse, Šveitsi ja Taani.

Milliseid riike te veel oma klientide ringi sooviksite saada? Rootsi on meil praegu natuke vaeslapse rollis, seda suunda tahaks edendada. Sinna on loogiliselt väga mugav müüa, kaugemate riikide puhul muutub transpordi osa hinnast liiga suureks. Näiteks Poola on väga suurte trükikodadega riik, sellepärast on Saksamaa turg meie jaoks täiesti tume auk. Me ei suuda seal konkureerida, sest poolakad teevad odavalt ja neil on väiksed transpordikulud.

Kas lähiajal on veel plaanis suuremaid investeeringuid lisaks mullu ostetud trükimasinale? Sel aastal olemegi olnud natuke tagasihoidlikumad, ostime ainult ühe voltimismasina, et natuke jõudu juurde saada. Lähema paari aasta investimisplaan on tegemine just käib.

Kuna mitmesuguste brošüüride ja ajakirjade köitmise osakaal on meil suur, siis peame ka vastavaid masinaid vaatama, et sellel alal paremaid tulemusi saada.

Mis on praegu võtmeküsimus, et teie firma edukalt areneks? Kõige keerulisem küsimus on alati tööjõud - masinaid võid ju igasuguseid osta, aga kui nende taha töötajaid panna pole, siis need masinad seisavad. Praegu oleme saanud kokku väga hea meeskonna, uute töötajatega pole muud võimalust, kui peame neid ise koolitama. Nad tulevad nagu sügaval keskajal: kõigepealt on õpipoois, siis saab selliks ja lõpuks meistriks.

Teil pole ka vist väga lootust leida sarnase töökogemusega inimesi? Väga mitte, jah, parim oleks lihtsalt kogemus tootmisel. Kui Tallinnas veel kaader liigub ühest trükikojast teise, siis Pärnus ei ole teist sellisel tasemel trükikoda, kelle tootmine oleks sarnane. Ka need, kes on varem trükinud, peavad õppima, sest meil on Eesti mõistes suhteliselt unikaalsed masinad.

Kui tihti peate tööjõudu juurde otsima? Välja õppinud kaader on meil tõelised spetsialistid, nende liikuvus on väga väike. Tavaliselt otsime inimesi juurde siis, kui tahame laiendada. Siis on probleem selles, et tulevad inimesed, kes arvavad, et tahavad ja oskavad seda tööd teha, töötavad siin mõnda aega ja siis lahkuvad. Mõnele tuleb üllatus, et siin peab tööd ka tegema, mitte ainult tööl kohal käima. Korraliku töötaja saamine võtab päris palju aega.

Mida teete, et järgmisel aastal jälle natuke rohkem tellimusi vastu võtta? Eks see on igal pool nii, et toota oskab igaüks, proovi see toodang aga maha müüa. Meil on väga hea müügiosakond, tänu nende tööle püüame ikka laiendada. Teine pool on investeeringud, mille abil püüame oma masinaparki järgmise paari aasta jooksul värskendada, vahetada välja järjest võimsamate ja tootlikumate vastu. Nii väheneb praagiprotsent, töö läheb kiiremini ja inimesed on ka rõõmsamad, kui töö ilusti jookseb.

Ä Üks küsimus Kuidas suhtute riigiabisse ekspordipartnerite leidmisel?

AIN PAJO
ASi Pajo omanik

Riik aidaku pigem nõu kui jõuga. Kõigil on meeldiv, kui riik aitab natuke kaasa eksporditurgude leidmisel, aga see ei peaks toimuma kampaania korras nendele, kes tegid valed otsused ja üritasid Venemaalt suurt raha teenida, selle asemel et leppida väiksema teenistusega ja müüa stabiilsemas keskkonda. Need ettevõtjad peaksid kõigepealt peeglist vaatama ja minema alles siis abi küsima. Eesti riigi sünnist alates on ju teada, et idapoolse müügiga on olnud kogu aeg probleemid. Kui keegi läks sealt suurt kala püüdma ja sai nüüd vastu näppe, siis, ma arvan, et ta on ise süüdi.

Ä Vaata veebist

Pärnumaa TOP täismahus
WWW.ARIPAUV.EE/TOP

Pärnumaa edukamad ettevõtted aastal 2013

koht	firma nimi	tegevusvaldkond	tegevjuht / juhatuse liige	põhiomanikud (koos osalusprotsendiga)	müügitulu 2013, € ärikasum 2013, € koht 2012		
1.	SW Energia OÜ ^{1,2}	soojuse tootmine	Ain Tõnts	Tarmo Saarts 50%, Heini Kunimägi 50%	13 156 530	1 785 350	41.
2.	AQ Lasertool OÜ	metallitööstus	Tarmo Luhaäär	Aros Quality Group AB 100%	21 966 000	3 584 000	5.
3.	Trimtex Baltic OÜ	rõivatööstus	Tor Eivind Augland	Trimtex Sport AS (Norra) 100%	7 717 109	1 264 303	4.
4.	Metsagrupp OÜ	metsatööstus	Urmas Rahnel	Urmas Rahnel 50%, Toomas Aab 50%	4 533 368	3 693 542	58.
5.	Vändra OÜ	põllumajandus	Ilmar Teevet	I. Teevet 30%, J. Toobal 23%, J. Gerz 13%, P. Kitsnik 12%, Vändra Vara OÜ 11%	5 207 980	1 874 006	31.
6.	Sanatoorium Tervis AS ²	majutus	Jaan Ratnik	EKE Invest AS 28,77%, Beroliina OÜ 23,40%, Harmalen AS 18,20%	12 488 995	2 543 451	13.
7.	Catwees OÜ ²	kaubandus	Margus Kangur	M. Kangur 35,71%, I. Tennokese 35,71%, A. Antsov 14,29%, T. Ollesk 14,29%	38 141 260	1 671 448	101.
8.	CLJ Services OÜ	teenused	Ingelore Okas-Mouhib	Ingelore Okas-Mouhib 100%	3 575 532	616 437	11.
9.	Metsis OÜ	masinaehitus	Ivo Jürgenson	Iftar AS 100%	3 009 225	504 167	
10.	Reideni Plaat AS	ehitusmaterjalitootmine	Arvi Siim	Reiden AS 100%	10 117 054	1 310 103	2.
11.	Säästke OÜ	ehitusmaterjalitootmine	Sven Halfdan Nielsen	Andersen Vinduet ApS 100%	14 604 627	2 688 101	3.
12.	Port Artur Grupp OÜ ²	kinnisvara	Viljo Vetik	Kaido Kruusoja 50%, Viljo Vetik 50%	3 403 386	3 353 918	29.
13.	Pärnu Sadam AS	laadimine	Mati Einmann	Transcom AS 50%, A & O AS 50%	9 293 798	603 544	
14.	Scanfil OÜ	elektroonika	Jari Perttu Huovinen	Scanfil EMS Oy 100%	48 177 668	1 616 123	52.
15.	Strand AS	majutus	Aime Vilgas	Strand Projekt OÜ 100%	3 700 285	1 014 254	26.
16.	Nurme Turvas AS	tootmine	Arli Kanter	Streng OÜ 50%, Tinni Invest OÜ 33,33%, Ingi Kivi 16,67%	2 389 533	1 297 839	19.
17.	Laesti AS	saematerjalitootmine	Olavi Tang	BIKO-LAT SIA 100%	13 860 082	321 959	67.
18.	Weiss OÜ	põllumajandus	Kalmer Metsaoru	Kalmer Metsaoru 45,94%, Mati Tähe 26,23%, Raimo Piirikuus 18,13%	3 152 115	603 544	61.
19.	Papiniidu Projekt AS	kinnisvara	Ivar Pinsel	FCM Grupi AS 50%, Tristafan OÜ 50%	3 879 595	2 301 811	12.
20.	Boardic Eesti OÜ	puidutööstus	Endel Mäemets	Boardic AB 100%	4 957 460	252 787	105.
21.	Eremka OÜ ²	metsatööstus	Runo Ruubel	R. Ruubel 20,43%, M. Lippe 18,35%, K. Mägi 10,43%	5 434 485	938 339	45.
22.	NOTE Pärnu OÜ	tootmine	Erki Hirv	NOTE AB 100%	22 705 740	625 529	71.
23.	Treffex AS	tootmine	Karmo Leemet	Jiffy Products Estonia AS 100%	3 567 524	654 055	44.
24.	InfraRoad OÜ	ehitus	Priit Viira	Priit Viira 50%, Tomek Süld 50%	3 006 929	204 145	
25.	Argonic East AS	hulgikaubandus	Rein Hallik	Rein Hallik 90%	2 965 211	471 956	40.
26.	Unipetrol OÜ	hulgikaubandus	Alexey Moiseenko	Alexey Moiseenko 100%	49 206 558	381 209	88.
27.	Import Auto OÜ	kaubandus	Martin Lulla	Jaak Roosson 50%, Martin Lulla 50%	4 750 680	427 761	8.
28.	Sindi Lanka AS ¹	tekstiilitootmine	Lars Gantzel Pedersen	Hämeen Lanka OY 100%	2 908 007	440 054	65.
29.	Pajo AS	trükitööstus	Karmen Vesselov	Ain Pajo 40%, Rutt Pajo 34%	4 708 831	319 458	97.
30.	Ursus OÜ	hulgikaubandus	Mari Hermann	Munga Varahalduse OÜ 100%	4 179 237	470 442	36.
31.	Tori Timber OÜ ²	hulgikaubandus	Roald Orm	Tõnis Raide 33,33%, Roald Orm 33,33%, Reigo Orm 33,33%	4 577 150	163 215	95.
32.	Pharmac MS AS	hulgikaubandus	Tõnis Altsaar	Tõnis Altsaar 50,71%, Ene Ruutmets 16,07%, Einar Paugus 13,93%	4 606 456	241 056	66.
33.	Taastusravikeskus Viiking AS	majutus	Kairi Lusik	Tekali OÜ 100%	3 398 784	866 916	17.
34.	Fennobed OÜ	mööblitootmine	Kalle Mikael Lehtonen	K. M. Lehtonen 60%, M. V. Lehtonen 15%, A. C. S. Lehnhoff 12,5%, E. A. Lehnhoff 12,5%	2 639 323	590 245	
35.	Baltic Pack EST AS	hulgikaubandus	Raivo Tammeleht	Baltic Pack UAB 66,67%, Raivo Tammeleht 33,33%	8 502 547	249 609	53.
36.	Fein-Elast Estonia OÜ	tekstiilitootmine	Urmas Mägi	Fein-Elast Holding AG 57,49%, Gunther Andreas Bräuer 5,06%, Urmas Mägi 4,94%	4 515 000	452 000	49.
37.	Halinga OÜ	põllumajandus	Raul Peetson	Raul Peetson 90%, Halinga OÜ 10%	4 800 719	466 297	81.
38.	MS Balti Trafo OÜ	tootmine	Jaanus Luberg	Manfred H. Schmelzer 52%, Michael J. Schmelzer 43%, Jaanus Luberg 5%	5 183 487	479 445	64.
39.	Ruukki Products AS	metallitööstus	Hans Wahlman	Rautaruukki Oyj 100%	93 356 000	2 190 000	42.
40.	Taritvo AS	puidu töötlemine	Hannu H. T. Törmälehto	Hannu Heino Tapio Törmälehto 75%, Eija Heli Maarit Mattsson 25%	3 209 546	487 475	14.
41.	Veikand AS	hulgikaubandus	Andrus Sonts	Andrus Sonts 60%, Vladimir Polozs 40%	6 017 279	463 479	28.
42.	Jonex Transport OÜ	transport	Kaim Kuusk	Kaim Kuusk 50%, Kaido Killing 50%	2 251 861	210 883	
43.	Pärnu Vesi AS	kommunaalmajandus	Leho Võrk	Pärnu Linnavalitsus 100%	4 482 092	4 163 983	9.
44.	SA.MET AS	ehitus	Janus Metsa	Janus Metsa 100%	2 998 728	423 611	
45.	Voorten OÜ	hulgikaubandus	Joachim O. Smarzoch	Lauben OÜ 100%	8 463 345	278 481	10.
46.	AWRE OÜ	hulgikaubandus	Simo Teesalu	Andrus Tiirik 50%, Simo Teesalu 50%	3 899 436	400 593	46.
47.	Raja KT OÜ	puidu töötlemine	Eero Kohv	Altius Energia OÜ 37,51%, Nõmme Puhkebaas OÜ 31,25%, Metsajuku OÜ 31,25%	6 599 417	529 295	15.
48.	Estonia Spa Hotels AS	taastusravi	Andrus Aljas	Pärnu Linnavalitsus 100%	5 620 994	524 112	24.
49.	ASB Greenworld Eesti OÜ ¹	tootmine	Jüri Tiidermann	ASB Grünland Helmut Aurenz GmbH+Co 100%	5 224 385	843 744	23.
50.	Jiffy Products Estonia AS	tootmine	Karmo Leemet	TREF B. V. 100%	3 054 444	498 024	
51.	Wendre AS ²	tekstiilitootmine	Vahur Roosaar	Trading House Scandinavia AB 100%	85 932 000	5 397 000	33.
52.	Tootsi Turvas AS ⁶	tootmine	Matti S. P. Puuronen	Vapo OY 100%	13 936 580	1 197 413	69.
53.	Nurme Teedeehitus OÜ	transport	Avo Rits	Raivo Kuusemets 50%, Avo Rits 50%	9 463 211	430 486	16.
54.	Helmetal IMS OÜ	ehitusmaterjalitootmine	Vitali Kangur	Vitali Kangur 100%	2 646 415	268 090	76.
55.	Lõpe Agro OÜ ²	põllumajandus	Mare Noot	Tarva Konsultatsioonid OÜ 25%, MKK Group AS 25%, Kalda Invest OÜ 22,6%	3 557 963	490 533	
56.	Raunex OÜ	jaekaubandus	Kaido Kose	Kaido Kose 20%, Evi Kose 20%, Allan Kose 20%, Martin Kose 20%, Mati Kose 20%	2 726 656	276 611	39.
57.	Preab AS	mööblitootmine	Rauno Mikkor	TMG Collection OÜ 100%	4 239 543	281 817	20.
58.	Selja OÜ ³	põllumajandus	Ahti Kukk	Jõgevamaa Põllumajandustootjate Liit TÜH 98,99%	2 513 922	309 629	85.
59.	BillerudKorsnäs Estonia OÜ	hulgikaubandus	Björn A. P. Fredriksson	Billerud Aktiebolag 100%	7 970 363	61 015	
60.	Rovert OÜ	hulgikaubandus	Priit Saagpakk	Priit Saagpakk 100%	9 322 995	144 538	62.
61.	Pärnu Hambapolikliinik AS	meditsiin	Maaja Voll	Maret Truuvert, Malle Kork, Tiiu Umalas, Anu Tuhkru, Maaja Voll (kõik 20%)	2 255 168	172 729	82.
62.	Rapala Eesti AS	tootmine	Juha Siltala	Rapala VMC OYJ 100%	7 928 150	1 325 027	7.
63.	Makro Trade Baltic OÜ	hulgikaubandus	Heiki Post	Valmo Helme 60,39%, Aare Kass 19,80%, Heiki Post 19,80%	6 675 143	215 786	72.
64.	Terastehnika AS	ehitusmaterjalitootmine	Paavo Urbanik	Urbanik OÜ 83,60%, Neeme Vija 16,40%	2 133 316	330 247	38.
65.	Japs AS ²	toiduainetööstus	Arved Soovik	Macropodus OÜ 48,75%, Arved Soovik 26,88%, Liidia Soovik 24,38%	6 316 853	194 742	100.
66.	Pärnu Majandusühistu TÜH	jaekaubandus	Rene Toobi	ühistu liikmed	4 917 255	149 611	47.
67.	Eesti Juustu Tootmise OÜ	toiduainetööstus	Toomas Miller	Estover Piimatööstus OÜ 77,48%, Eestimaa Piimatootjate Ühistu TÜH 22,52%	4 167 042	150 342	32.
68.	ETC Kodu OÜ	hulgikaubandus	Raimo Razumov	Paulus H. J. Roncen 55%, Ervin Luur 20%, Andris Silars 10%, Kaspars Kupše 10%	3 275 634	261 919	50.
69.	Vändra Tarbijate Ühistu TÜH	jaekaubandus	Gersti Kont	ühistu liikmed	9 490 959	212 721	56.
70.	Eston Ehitus AS	ehitus	Peep Sakk	Nordecon AS 97,72%	9 660 575	485 191	6.
71.	GreenCoal AS ²	hulgikaubandus	Ergo Elmend	Jaak Akermann 57%, Ergo Elmend 25%, Janek Akermann 15%	8 550 867	206 204	75.
72.	United Bunkering & Trading OÜ	hulgikaubandus	Toomas Vendla	Mait Maarend, Apracaria OY, Ceratonia OY, Brokerage Result OY (kõik 20,2%)	25 695 376	-18 473	91.
73.	HoReCa Service OÜ ²	hulgikaubandus	Reimo Leol	Leol Capital OÜ 55,56%, JRV Investeeringud OÜ 44,44%	10 001 932	83 736	60.
74.	Alonewolf OÜ	transport	Andrus Laul	Andrus Laul 33,33%, Kristo Varatu 33,33%, Marek Pommer 33,33%	3 314 507	77 426	59.
75.	Flexoil OÜ	hulgikaubandus	Riivo Eensalu	Riivo Eensalu 51,50%, Aqua Marina AS 48,50%	4 518 839	68 605	94.
76.	Akvedukt OÜ	hulgikaubandus	Argo Kalur	Nauris Armanis 100%	2 701 068	104 964	104
77.	Senolav OÜ	metsatööstus	Olav Arus	Senerac OÜ 50%, Liisi Sutt 50%	2 459 363	65 215	55.
78.	Gustaf AS	ehitus	Raigo Jaanuste	Merko Ehitus Eesti AS 92,50%	3 810 205	82 039	83.
79.	Valmos OÜ ²	puidutööstus	Heiki Vahermets	Kaamos Group OÜ 90%, Hakera OÜ 10%	12 255 067	216 854	48.
80.	Vändra MP OÜ	ehitus	Tiit Kangert	Tiit Kangert 28,75%, Avo Vilms 13,50%, Kea Randmaa 12,75%, Jaan Raidna 10%	8 787 372	168 915	25.
81.	Logi-F AS ²	hulgikaubandus	Olgert Margus	Uve Seero 50%, Olgert Margus 50%	6 972 057	84 404	54.
82.	P-Trucks OÜ	kaubandus	Raimond Pärn	Raimond Pärn 100%	8 643 511	168 471	79.
83.	Aknakoda OÜ	ehitusmaterjalitootmine	Rainer Aru	Rainer Aru 43%, Andrus Pook 31%, Nigul Nurm 26%	2 181 750	47 040	
84.	Ülejõe Apteek AS ²	hulgikaubandus	Hiie Päit	Minxer Invest OÜ 60%, Hiie Päit 40%	2 794 490	67 445	77.
85.	Eestimaa Piimatootjate Ühistu TÜH	hulgikaubandus (89%)	Vassili Padumäe	ühistu liikmed	11 197 313	-48 043	74.
86.	Milectria Est OÜ	tootmine	Mirka J. Kaukonen	Mirka Johanna Kaukonen 100%	3 090 147	216 117	1.
87.	Valley OÜ	tekstiilitootmine	Aadu Juhkental	Aadu Juhkental 100%	2 149 777	63 343	
88.	Japs M.V.M. AS ²	toiduainetööstus	Marko Paulberg	Marvi Paulberg 100%	4 855 433	31 772	99.
89.	ESPAK Pärnu AS	jaekaubandus	Evelin Laanesaar	ESPAK AS 49,99%, Maris Johannes 15,75%, Leonhard Koort 10,18%	2 327 388	59 250	108.
90.	Kilingi-Nõmme Majandusühistu TÜH	jaekaubandus (100%)	Peep Kaljuste	ühistu liikmed	6 349 207	-1 854	80.
91.	FinEst Metallid OÜ	hulgikaubandus (100%)	Kaido Dreving	Andrus Jõesaar 33,33%, Kaido Dreving 33,33%, Larissa Solodovnikova 33,33%	3 697 908	103 733	68.
92.	R.V Ehituse ja Transpordi Grupp OÜ	transport (100%)	Raivo Ott	Raivo Ott 100%	2 161 802	47 218	92.

TOOTEARENDUS

Keskkonnasäästlik ökodisain. Kulude kokkuhoid ja keskkonnasõbralikkus käsikäes

HALDI ELLAM
kaasautor

Kaubandus-tööstuskoda kutsus ehitussektori keskmisi ja väikseid ettevõtteid liituma Euroopa Komisjoni keskkonnahoidliku tootearendusprojektiga EDECON, mille eesmärk on tõsta ettevõtete keskkonnateadlikkust ning parandada nende toodete-teenuste efektiivsust kogu elutsükli vältel.

“EDECON on mõeldud väikestele ja keskmistele ehitusettevõtetele, sealhulgas arhitektidele, materjalide ja integreeritud mööbli tootjatele ja ehitajatele nende keskkonnateadlikkuse tõstmiseks,” ütles kaubandus-tööstuskoja teenuste osakonna projektijuht Kadri Rist.

Programmi käigus tutvustatakse ökodisaini mõistet ning selle olulisust ehitussektoris, antakse praktilist nõu ja tutvustatakse võimalusi, mille abil on ettevõtetele võimalik hinnata toote või teenuse

ÖKODISAINI programmis osalenud Eskaro kvaliteedijuhi Anni Turro sõnul aitas metalli asemel kergema plastpakendi kasutuselevõtt vähendada transpordikuluseid. FOTO: ANDRAS KRALLA

keskkonnamõju kogu selle elutsükli vältel ning seejärel identifitseerida ökodisaini strateegiaid, mille kaudu neid keskkonnamõjusid majandada.

Risti sõnul võib ökodisaini põhimõtete rakendamine anda tulemuseks kulude vähenemise. “Toote kaalu vähendamine, kui selle funktsionaalsus jääb samaks, aitab vähendada tooraine- ja transpordikuluseid,” tõi ta näiteks.

Ka oodatakse ettevõtetele aina enam oma keskkonnamõjude juhtimist. “Enamik suurtest Euroopa ehitusettevõtetest, jaemüüjatest, kommunikatsiooniteenuste pakkujatest, ametkondadest ja valitsusasutustest nõuab, et nende tarnijad ja alltoovõtjad tõestaksid, et nad tegelevad oma keskkonnamõjude juhtimisega,” selgitas Rist, lisades, et sageli peavad ettevõtted oma ärimudelit muutma, et klientide kõrge nõudmiste vastata. “Keskkonnasäästlikkus on võimaldanud mõnel ettevõtte suurendada kasumit ärimudeli muutmise kaudu, kaaludes uudseid võimalusi viia oma tooted ja teenused vastavusse klientide spetsiifiliste nõudmistega.”

Lisaks tulenevad paljud ökodisaini põhimõtteid seadusandlusest – Euroopa Liidu direktiivi-

dest ja määrustest, mida kõik ettevõtted on kohustatud täitma.

Aasta muudatuste sisseviimiseks. Programmi raames ettevõtetele tasuta ökodisainikonsultatsioone pakkuva Christiansen Consulting OÜ juhtimiskonsultant Tarmo Täht soovib programmi liituda ettevõtetel, kes soovivad kogu ettevõttes keskkonnateadlikkust tõsta ja keskkonnahoidliku ettevõtte suurendada tuntust.

Osaleda tasub ka neil, kes soovivad keskkonnamõjude integreerimist toote ja teenuse disaini, eesmärgiga suurendada toote-teenuse efektiivsust kogu selle elutsükli vältel.

Tähe sõnul hinnatakse ja kaardistatakse konsultatsiooni käigus toodete-teenuste elutsükli keskkonnamõjusid ning analüüsitakse, millises toote elutsükli etapis on mõju leevendamiseks võimalik erinevaid meetmeid kasutusele võtta.

“Pärast esimest visiiti on ettevõtte võimalik tellida süvaudit, mis on samuti ettevõtte jaoks tasuta. Selle käigus koostatakse tegevusplaan ja kulu-eelarve eelnevalt koos välja valitud toote elutsükli etapile, kus soovitakse teha muudatusi toode-

”Keskkonnasäästlikkus on võimaldanud mõnel ettevõtte suurendada kasumit ärimudeli muutmise kaudu.

kaubandus-tööstuskoja teenuste osakonna projektijuht Kadri Rist

Eskaro kogemus: kergem pakend vähendas transpordikuluseid

CERTEX
Töste- ja koormakinnitustahendid

The Lifting KnowHow
SILD- ja KONSPOOLKRAANAD
ehitus, remont, hooldus

CERTEX EESTI OÜ
Peterburi tee 47
Tallinn 11415

www.certex.ee
tel 6062 499
faks 6062 599
info@certex.ee

Ühe ettevõtte osales EDECONI projektis Rootsis asuva Eskaro Grupp AB Eesti tütar-ettevõtte, värvide ja lakki-de tootja Eskaro.

Programmis osalemise otsus tuli ettevõtte juhi Eduard Stievelmani esindaja Anni Turro sõnul üsna lihtsalt. “Kuna programmi üks peaesmärke oli keskkonnateadlikkuse tõstmine ja ökodisaini tutvustamine ning selle rakendamine, siis meie ettevõtte oli küllaltki lihtne teha otsus selle programmi liitumiseks,” rääkis Turro. “Oleme oma tegevuses pidevalt järginud keskkonnahoidlikkust. Meil on ka ühele tootele omistatud ökomärgis, Euroopa lilleke, mis tõestab tarbijale, et toode on keskkonnasõbralikum kui teised samasse tooterühma kuuluvad ja on ka usaldusväärne, kuna seda on hinnatud sõltumatu osapool.”

Turro sõnul koostas ettevõtte

koos konsultandiga ühe toote elutsükli kaardi, mis andis kõikidele töötajatele hea ülevaate, milline on toote keskkonnamõju kogu olemusringi (tooraine, tootmine, pakendamine, värvimine, jäätmed) jooksul. Ettevõtte on nüüd plaanis kaardistada ka teised tootegrupid ning rakendada ökodisaini teistele toodetele.

Lisaks viidi programmis osalemise käigus läbi süvaudit, mille tulemusena otsustati muuta toodete transporti ja levitamist. “Eesmärk on vähendada pakendite kaalu ning võimalusel kasutada alternatiivseid materjale, mis kahjustavad keskkonda vähem. Tegime arvutused uue tootepakendi kohta, mille puhul kasutatakse metalli asemel plastikut. Sel juhul on materjali kokkuhoid umbes 3 tonni aastas,” selgitas Turro konkreetseid tegevusi.

Turro sõnul sai ettevõtte pa-

kendi kergemaks muutmiseks kasu, kuna see tõi endaga kaasa väiksemad transpordikulud ning vähendas otseselt veoste koormust sõidukitele. Väiksemad transpordikulud omakorda vähendasid energiatarbimist ja õhusaaste- ja heitmekoguseid. Lisaks vähenesid kulud pakendi peale.

Turro soovib programmi ka teistele ettevõtetele. Tema sõnul on oluline teada, millist mõju tooted elutsükli erinevates etappides keskkonnale avaldavad ja kuidas on võimalik neid mõjusid vähendada. “Tihtipeale me teame ainult seda elutsükli etappi, kus me ise oleme osalised, ega näe tervikpilti,” lisas ta.

A Tellija eelis

ÄRIPÄEVA TELLIJAI
sai seda lugu
veebis lugeda juba
EILE KELL 16.30

”Uue tootepakendiga on materjali kokkuhoid umbes 3 tonni aastas.

Eskaro kvaliteedijuht Anni Turro

Ä Mis on mis Ökodisain

ehk keskkonnahoidlik tootearendus tähendab keskkonkaalutluste integreerimist toote või teenuse disaini ja välja-töötamisse, et parandada toote-teenuse töö efektiivsust kogu selle elutsükli vältel. **EHITUSSEKTORIS** on see oluline suure mõju tõttu ühiskon-

Ökodisaini plussid

VÄIKSEMA KULUD. Toote kaalu vähendamine, kui selle funktsionaalsus jääb samaks, aitab vähendada tooraine- ja transpordikulud. Näiteks kuulub tugevdatud terastaladele 25-50% vähem terast kui traditsioonilistele taladele, mistõttu on võimalik säästa keskmiselt 44 eurot meetri kohta. Toote väljatöötamine sellisel, et selle lammutamine toote elutsükli lõpus oleks lihtne, võib vähendada tootmiskulusid.

KLIENTIDE OOTUSTE TÄITMINE. Enamik suurtest Euroopa ehitustettevõtetest, jaemüüjatest ja valitsusasutustest nõuab, et nende tarnijad ja alltöövõtjad

nale ja elukvaliteedile - enam kui pool maapinnast saadavatest materjalidest (ELis enam kui 3 miljardit tonni) võetakse kasutusele ehituses ning ehitised kulutavad umbes 42% tarbitavast energiast ning tekitavad umbes 35% ELis toodetavatest kasvuhoonegaasidest.

töestaksid, et nad tegelevad oma keskkonnamõjude juhtimisega.

VALMIDUS TÄITA SEADUSI. Kõik ettevõtted on kohustatud täitma Euroopa Liidu direktiive ja määrusi. Ettevõtjad, kes on võimalised varakult planeerima ja olema valmis tulevikus kehtestatavate seaduste nõueteks, on paremini valmistunud ka uutest turutingimustest kasu lõikama.

UUED ÄRIMODELID. Keskkonnasäästlikkus võimaldab suurendada kasumit ärimodeli muutmise kaudu - kaaludes uudeid võimalusi viia oma tooted ja teenused vastavusse klientide spetsiifiliste nõudmistega.

Tallinna kerkib uus ärihoone

OÜ Capital Mill ja AS YIT Ehitus sõlmisid ehituslepingu Tallinnas Kai 1 asuva ärihoone rajamiseks.

Kai, Sadama tänava ja Pooridi tänava vahelisele alale kerkib kuuekorruseline büroohoone ligi 6700 ruutmeetrise netopinnaga ning maa-aluse parkimiskorrusega.

Esimesele korrusele on planeeritud äripinnad kaubandus-

ja/või toitlustustettevõtetele ning kõrgematele korrustele on plaanitud bürooruumid. Hoones on üüritavat pinda kokku umbes 5000 ruutmeetrit.

Hoone arhitekt on Tormi Sooväli.

Ehitustöödega alustab peatöövõtja YIT Ehitus novembris ning tellijale antakse valmis hoone üle 2016. aasta alguses.

EHITUSUUDISED.EE

Reparo!
www.reparo.ee

ÄRIPINDADE
EHITUS, REMONT,
SISEVIIMISTLUS

LEMMIKUD

ehitusuudised.ee loetuimad uudised

CM: Eesti ettevõtjad töötasid välja innovatiivse kohalikust materjalist ehituselemendi. Ettevõtja Morten Killak töötas välja maailmas hetkel ainulaadse madalenergiama ehitamiseks sobiva majaelemendi.

Tee-ehitajate TOPi võitja: teeme, mida pakutakse. Äripäeva tee-ehitusfirmade edetabeli võitis 2013. aasta majandustulemuste põhjal Viamer Grupp OÜ.

te ja teenuste disainis. Vastavalt tegevusplaanile on ettevõttel aega plaanitud meetmete elluviimiseks üks aasta alates kohtumise kuupäevast," selgitas Täht.

Rääkides ettevõtete jaoks vajalikematest muudatustest, tõi Täht välja kaks valdkonda: tootmise disain ning transpordi ja levitamise disain. Nende puhul on muudatused kõige suuremad ja vahe- tumad, selgitas Täht.

Eesti ettevõtetel on, mida õppida. Tähe hinnangul on ehitussektori ettevõtted enamasti keskkonnateadlikud ning kursis oma toodete ja teenuste keskkonnamõjudega. "Siiski ollakse neist asjadest teadlikud enamasti vaid spetsialistide ringkonnas ja ettevõttes, kus toimiv keskkonnajuhtimissüsteem ISO 14001," nentis ta. Lääne-Euroopa keskmistest ja väikeettevõtetest erinevad Eesti ettevõtted Tähe sõnul põhiliselt kolme asja poolest. "Vähem innovatsiooni toodete ja teenuste või protsesside valdkonnas, vähem koostöövalmidust üksteise suhtes ja vähem turundust oma toodete ja teenuste laiendamiseks. See kehtib ka keskkonnategevuse puhul," ütles ta.

Ä Samm-sammult Toote elutsükli etapid

1. TOORME KAEVANDAMINE/TOOTMINE. Näiteks tsemendis kasutatavate kaevandatud toodete hankimine, nafta rafineerimine plastmassi tootmiseks või puidu hankimine puitlementide jaoks. Ehitustoodete komponentide koostaja vaatevinklist võib see etapp esindada nende komponentide tootmise protsessis.

2. TRANSPORT. Materjalide transport allikast tehase väravateni. Võib hõlmata materjalide pakkimist, aga ka transpordi liiki - meri, maismaa, raudtee ja õhk.

3. TOOTMINE. Hõlmab protsesse, mis on seotud toote tootmisega materjalide saabumisest toote lahkumiseni teie territooriumilt. Pakendatud toodete tüüp ja kogused.

4. PAKENDAMINE. Kasutatavate tootepakendite tüüp ja kogused.

5. LEVITAMINE. Toote või teenuse teie valdustest kliendini (sõltuvalt ärimudelist, võib olla ehitusplats, ehituskaupade müüja või lõppkasutaja) toimetamise viisid ja vahemaad.

6. KASUTAMINE. Kasutamise protsess, näiteks "aktiivsete" toodete või teenuste energia- või veetarbimine, nt elektriliste puuride või emissioonide hulk "passiivsete" toodete (nt värvid ja liimid) kasutamisel. Selle etapiga võib hõlmata ka paigaldus- ja hool-dusprotsessid ning sellised tööd nagu puidust toodete välispinna värvimine või mehaaniliste toodete teenindamine.

7. ELUTSÜKLILÕPP. Prot-sess, mille käigus tegeletakse toote-teenusega, kui see on jõudnud oma elutsükli lõppu - näiteks toodete osas torud, juhtmed, talad, aknad ja seinakatted.

ALLIKAS: KAUBANDUS-TÖÖSTUSKODA

www.respo.ee

Respo25

25 aastat kogemust Eesti suurimalt haagisetootjalt

Meie valikus:

- ◆ Madelhaagised
- ◆ Platvormhaagised
- ◆ Furgoonhaagised
- ◆ Paadihaagised
- ◆ Autoveotreilerid

Külasta meie esindust
ja leia endale
sobivaim!

Valikus on üle 100
erineva mudeli.

Müüme laias valikus haakekonkse
ja varuosasid.

AS Respo Haagised
Tõrvandi, Tartumaa, tel 730 1841
haakekonksud, tel 730 1846

Müük Tallinnas: Balti Haagis
OÜ Laki 5, Tallinn
tel 650 6061, 5332 6560

Tea, mis toimub!
ehitusuudised.ee

hauraton
IT'S RUNNING WELL

Meie näitame vihmale teed, kuhu voolata

Hauraton toodete müük:
hauraton@sinear.ee | tel 52 023 68 | Sinear OÜ

www.sinear.ee/hauraton/

Eesti puitmaja ei jää välismaisele alla. Hea kvaliteet ja soodsam transport

Arendaja IBE Estonia kogemuse põhjal pole kindlat retsepti kvaliteetse maja ehitamiseks, aga abiks on ehitusjärelvalve ja mõtleava partneri kaasamine.

Majandusbuumi ajal rajas EKE kontserni kuuluv IBE Estonia OÜ Tallinna lähiste Uuesallu kodud sajale perele. Et müügiperiood kujunes majanduslanguse tõttu päris pikaks, andis see võimaluse uute majade lahendused enne ehituse jätkamist põhjalikult läbi kaaluda. Tänavu kevadel alustati Uuesalu elamuala teise etap rajamist, millest praeguseks on valminud esimesed neli paarismaja – kõik ehitatud puitkonstruktsioonil elementmajadena. Kui esimeses etapis valminud majaelemendid saabusid tuntud Soome majatootja tehase, siis teise etapi tootjat otsiti Eestist ning ehituspartneri leidmisel seati tingi-

museks, et õhupidavuse näitajad lepitakse eelnevalt kokku.

Partneriks valitud Timbeco arendusjuhi Ivar Mardimi sõnul on nad aastaid õhukindlate ehituslahenduste ja konstruktiivsete sõlmede arendamisega tegele- nud ning jõudnud seetõttu nii kaugele, et kliendile suudetakse enne ehituse algust garanteeri- da soovitud õhupidavus.

Kahele Uuesalu paarismaja- le mõõdeti rõhutestide tulemu- sel passiivmajale lähedased õhu- pidavusnäitajad. Hoone õhuva- hetuskordajad (n50) olid 0,6 ja 0,7 1/h. Võrdluseks võib tuua Põl- vasse ehitatud Eesti esimese ser- titifitseeritud passiivmaja õhu- vahetuskordaja, mis oli 0,6 1/h.

Elementmajade puhul on olu- line eelis püstistiskiirus ja ener- giatõhusus, puitelementidest majade eeliseks võib lisaks ehi- tamise kiirusele pidada kontrol- litud ning kuivades tingimustes

„**Omaades kogemust nii Soome kui ka Eesti majatootjate toodan- guga, võib väita, et ei leidu ainsatki põhjust, miks peaks eelistama Soome toodangut.**

IBE Estonia juhataja Ülle Kullör

konstruktsioonide tehases val- mistamist, loetles IBE Estonia juhataja Ülle Kullör.

“Omaades kogemust nii Soo- me kui ka Eesti majatootjate toodanguga, võib väita, et ei lei- du ainsatki põhjust, miks peaks eelistama Soome toodangut. Pigem vastupidi – Eesti maja- tootja asub lähedal, sellest tu- lenevalt on väiksem kulu trans- pordile, toodangu kvaliteet on

vähemalt sama hea ning eeli- seks on vahetum suhtlus koha- liku firmaga,” märkis ta.

Kullör lisas, et iga tulevane majaomanik teeb maja materja- li valiku vastavalt oma kogemu- sele. Kuid võib öelda, et kui puit- maja ja kivimaja paistavad kõiki- des tingimustes üsna võrdsed, siis maja ehitamise kiiruse poo- lest annab tänapäevane tehases toodetud energiatõhus puitkar- kassist elementmaja kivimajale silmad ette. Sellest tulenevalt on väiksemad ka ilmastikuoludest tulenevad riskid püstistuse ajal.

Kullör lisas, et kindlat retsepti kvaliteetse maja ehitamiseks ei ole. “Aga oma vajaduste põh- jalik läbimõtlemine ja fikseeri- mine ning mõtleava ehituspart- neri ja professionaalse ehitus- järelvalve kaasamine on sam- mud, mis aitavad kvaliteetset tu- lemust saavutada.”

EHITUSUUDISED.EE

Tallinna uue kohtumaja arhitektuurikonkursi võitis “Matrix”

Riigi Kinnisvara AS koostöös justiitsministeeriumi ja Eesti Arhitektide Liiduga kuulutas välja Tallinna uue kohtumaja arhitektuurikonkursi võidu- tööde autorid.

Konkursile esitatud 13 võist- lustöö seast tunnistati esikoha vääriliseks Arhitektuuristudio Siim & Kreis OÜ ideelahendus märgusõnaga “Matrix” (autorid Andres Siim ja Kristel Ausing).

Teise auhinnalise koha päl- vis OÜ Arhitekt11 töö nimega “Arusaam” (autorid Illimar Tru- verk, Sander Aas, Tarmo Piir- mets, Raul Tiitus).

Kolmanda koha vääriliseks tunnistati Novarc ja Arhitekt Must OÜ ühine töö pealkirjaga “Õigluse õigus” (autorid Laris- sa Kondina-Sokolova, Mari Rass, Alvin Järving, Ott Alver, Kaidi Pöder, Gert Guriev, Ilmar Klam- mer). Lisaks anti välja kaks ergu-

tuspreemiat, mille pälvisid OÜ Kauss Arhitektuur ideelaha-endus “Läbilõige” (autorid Lauri Eltermaa, Maris Kerge, Urmo Mets, Allan Pilter, Jürgen Lepper, Anto Savi, Margus Soonets, Kaur

Talpsep) ja Pin Arhitektid OÜ ideelahendus “Solid” (autorid Jaan Port, Katrin Kaevats, Nee- me Tiimus, Markus Nimik, Anna Nikland).

ARHITEKTUURISTUDIO Siim & Kreis OÜ kavandi järgi valmib Tallinna kohtumaja 2017. aas- taks. FOTO: RIIGI KINNISVARA AS

EHITUSUUDISED.EE

KLAASVAHESEINAD hinnad alates **75 €/m²**

LOODUSKIVID hinnad alates **19 €/m²**

LAMMI ehitusplokk

LAMMI KIVIMAJAD

UUDIS: avatud uus LAMMI ehitusplokkide NÄIDISSAAL

MENDALI
– kogemus aastast 1992 –
Kotzebue 18 d, Tallinn
Tel. 50 345 33, 64 15 444
www.MENDALI.ee

www.vaheseinad.ee
www.biokaminad.ee
www.looduskivid.ee
www.aursaun.ee

Wiru Uks Tallinn OÜ

PAKUME

- Leedu tootja Ryterna UAB garaažiuksi
- BFT ja Somfy automaatikat
- Saksa tootja GfA-Elektromateni tööstusautomaatik

Paigaldusele lisaks pakume ka uste remonti ning hooldust.

Tel 50 44 798
wu@wu.ee

Vaata lisaks
www.wu.ee

VILLAARE OÜ pakub oma klientidele soodsaid hindasid ja kvaliteetseid ehituslahendusi koos projektijuhtimise teenusega. Meie ehitusinseneridel ja meeskonna spetsialistidel on pikaajalised töökogemused aastast 2005.

Teenused:

- ehituse peatöövõtt,
- projektijuhtimine,
- üldehitusteenus,
- kinnisvaraarendus.

Alustasime kinnisvaraarendusega Tartu kesklinnas **Kroonuia 38**, mis valmib 2015 kevadel.

Suuremad objektid 2013:

KORTERELAMU EHTUS

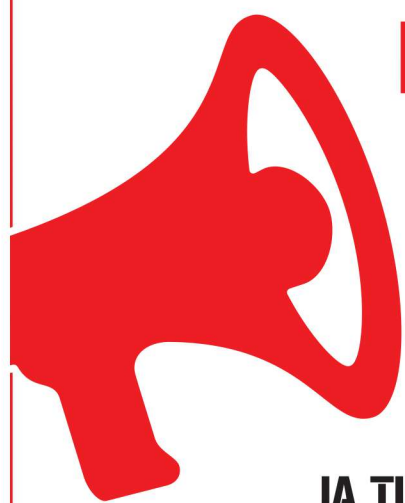
LAOHOONE EHTUS

KORTERELAMU FASSAADI JA KATUSE SOOJUSTAMINE

Lisainfo: www.villaare.ee

KOMMUNIKATSIOONIJUHTIMISE MÕTTEKODA KAJA 2014

6. NOVEMBER 2014 TALLINNA LOODUSHARIDUSKESKUSE KONVERENTSISAAL

PROPAGANDA JÕULINE PEATÖSTE

MIDA PEAB IGA
KOMMUNIKATSIOONIJUHT
JA TURUNDAJA SELLEST TEADMA?

VALGUSTAVAD JUHTIVAD PROPAGANDA EKSPERDID

- 10:00 - 10:30 **REGISTREERIMINE JA HOMMIKUKOHV**
- 10:30 - 10:40 **MODERAATORI AVASÕNAD**
Kaja peatoimetaja ANNELA LAANEOTS
- 10:40 - 11:20 **MIS ON PROPAGANDA JA MIS MITTE?**
Riigikantselei nõunik UKU AROLD
- 11:20 - 12:20 **KUIDAS KASUTADA PROPAGANDAT POSITIIVSELT?**
ERASEKTORI NÄITED! (INGLISE KEELES, TÖLKETA)
Taani juhtimiskonsultant ANDERS MIDTGAARD
- 12:20 - 13:20 **LÕUNA**
- 13:20 - 15:00 **LAVAINTERVJUU: INFOMAAILMA ESIMENE MAAILMASÕDA - UKRAINA KOGEMUS** (INGLISE KEELES, TÖLKETA)
Infosõja teoreetik, Ukraina riikliku avaliku halduse akadeemia liige, professor GEORGI POTŠEPTSOV
Eesti juhtiv propagandaekspert ja konsultant RAUL REBANE
- 15:00 - 15:30 **KOHVIPAUS**
- 15:30 - 16:30 **VESTLUSRING: KUIDAS PÜÜTAKSE PROPAGANDAGA EESTI MEEDIAT MÕJUTADA?**
Kolonelleitnant PEETER TALI
Äripäeva peatoimetaja MEELIS MANDEL
Postimehe venekeelse toimetuse juht JEVGENIJA GARANZA
- 16:30 - 18.00 **KAJA SÜNNIPÄEVA TORT JA VAHUVein, NETWORKING**

Soodushind kuni 1.11.2014 on 229 eurot +km ehk 274,80 eurot

Tavahind on 329 eurot +km, ehk 394,80 eurot

Kahe või enama isiku korraga registreerimisel ühest maksjaettevõttest kehtib hindadele 5% soodustus
Lisainfo ja registreerimine telefonil 56 99 2025, Liina Lilleniit või

www.seminar.aripaev.ee

Korraldajad:

Äripäev

epra

KAJA

TALLINNA ÜLIKOOL
Kommunikatsiooni
Instituut

Toetaja:

Coca-Cola
Hellenic
Passion for Excellence

Psühholoogiakonverents

TASAKAAL

TEADUS • LAHENDUS • KOGEMUS

10. detsembril Tallinna Loomaaia konverentsikeskuses

TARMO KOPPEL

9.30 Hommikukontsert

TEADUS: Uue aja inimese varjupool

10.00 Arutelu: Kuidas teaduse uusimad avastused mõjutavad inimest?

10.15 Elektromagnetväljad ja stress
Tallinna Tehnikaülikooli doktorant ja õppejõud Tarmo Koppel

VALDUR MIKITA

10.45 Liigsöömine kui stressiga toimetulek?
Tartu Ülikooli õppejõud ja kliiniline psühholoog dotsent Kirsti Akkermann

11.15 Uue aja inimese paradoksid
Semiootik, esseist ja käesoleval aastal enim kõneainet pakkunud raamatu "Lingvistiline mets" autor Valdur Mikita

VIKTORIA SAAT

11.45-12.45 Lõuna

LAHENDUS: Uue aja inimese valikud

13.00 Lähisuhted ja üksindus tänapäeva ühiskonnas
Psühholoog ja raamatu "Suhte alkeemia" autor Viktoria Saat

MARIA KÜTT

13.30 Esoteerilised praktikad, nõiakunst või uue aja teadus?
Mentor, holistilise ja transpersonaalse psühholoogia viljeleja Aivar Haller

ARDO REINSALU

14.00 Spirituaalne juhtimine, esoteeriline unistus või uus trend?
Pauligi Grupi personalijuht ja Eesti Personalijuhtimise Ühingu PARE juhatuse liige Maria Kütt

14.30 Kust võtta aega inimese jaoks?
Ajajuhtimise koolitaja ja praktik Ardo Reinsalu

ALAR OJASTU

15.00-15.30 Energiapaus

KOGEMUS: uue aja inimese otsingud

15.30 Hinge ei ole olemas
Maailmarändur ja motivatsioonikoolitaja Alar Ojastu

16.15 Piiril kõndimise kunst
Teelauajutt üllatusesinejaga. Räägime elust ja inimesest läbi ühe elu loo.

VARSTI VÄLJA MÜÜDUD

Osalustasu 1. novembrini 279 eurot (km-ga 334,8 eurot),
tavahind 299 eurot (km-ga 358,8 eurot).
Registreerimine: registreerimine@aripaev.ee, tel 667 0411.
Info: aira.tammemae@aripaev.ee

Äripäev

ÄRIPÄEV 22. oktoober 2014

toimetaja Vilja Kiisler, tel 667 0150, e-post vilja.kiisler@aripaev.ee

ÄRILAUSE

» Bruno Jakobi: Aus nimi on kallim kui kuld. Kui sa töötad siiralt, ausalt ja südame-tunnistusega, on su nimel kaalu.

OÜ Esträv Grupi omanik on aastatel 2010–2012 ärikasumit kasvanud 3,95 ja käivet 1,9 korda. Töötajate arv suurenes samal ajal kolmandiku võrra.

ÜKS KÜSIMUS

Eestis võetakse maksude seaduslikku optimeerimist pettusena.

Kuidas vaatate maksude optimeerimisele?

LEON GLIKMAN
vandeadvokaat

Seaduslik maksude optimeerimine ei saa olla seaduserikkumine. Pahatihti on maksuameeti maksuotsustes "majanduslikku tõlgendamise meetodi" abil ette heidetud mitme seadusliku variandi vahel endale sobiva valimist, millekohaseid maksuotsuseid on kohtud õnneks tühistanud.

Erinevalt optimeerimisest on maksudest kõrvalehoidmine ebaseaduslik. Kuigi *offshore*-piirkonna ettevõtte kasuks maksete tegemine pole ebaseaduslik, võib fiktiivsel alusel raha maksumaba väljaviimine vastata maksupettuse tunnustele.

HELMUT PIKMETS
Advokaadibüroo Varul partner

Maksude seaduslikku optimeerimist käsitleb riik tõesti pigem pettusena, sõltumata sellest, et maksuseadused seda võimaldavad. Seda kinnitab ka kohtupraktika. Näiteks Hansapanga ja Sylvesteri maksuvaidlused, milles maksuhaldur pidas äriühingu kaudu aktsiate võõrandamist maksupettuseks. Õnneks kohtud selle käsitlusega ei nõustunud. Euroopa Liidus on küllalt piirkondi, kus tulumaksumäär on kas väga madal või puudub üldse. Tanida Eesti residendil nendes riikides äri ajamist või piiriüleseid tehinguid on arusaamatu isegi siis, kui põhjus peitub vajaduses riigieelarve iga hinnaga täita.

DMITRI JEGOROV
rahandusministeeriumi asekancler

Asjaolu, et tehakse tehinguid ja toiminguid madala maksumääraga territooriumil asuva juriidilise isikuga, ei anna alust seda nimetada maksupettuseks. Küll on *offshore*-tehingud olnud maksuhalduri teravdatud tähelepanu all, sest maksustamisega seotud asjaolude kontrollimine nende suhtes on raskendatud.

LUGEJA ARVAB

» Eks 120 miljonit kasumit 9 kuuga ongi katastroofiline majanduslik olukord tõesti.

Lugeja kommentaar uudisele "Swedbank on sunnitud koondama"

LOE WWW.ARIPAEV.EE

Äripäev

Peatoimetaja: Meelis Mandel
Väljaandja: AS Äripäev
Pärnu mnt 105, 19094 Tallinn
telefon:
(372) 667 0195,
(372) 667 0222

Toimetus:
e-post: aripaev@aripaev.ee
tel: (372) 667 0111
Reklaamiosakond:
e-post: reklaam@aripaev.ee
tel: (372) 667 0105
Tellimine ja levit:
e-post: register@aripaev.ee
tel: (372) 667 0099
Tellimine internetis:
www.aripaev.ee/tellimine

Äripäeva tellija eelised - ostu-keskkond privileeg.aripaev.ee ja soodsaim võimalus soetada Äripäeva raamatuklubi raamatuid. Äripäev veebis: www.aripaev.ee Trükk AS Kroonpress
Toimetus võtab endale õiguse kirju ja kaastoid vajaduse korral lühendada. Toimetust kaastoid ei tagasta. Kõik ajalehes Äripäev ja tema lisades avaldatud artiklid, fotod, teabegraafika (sh päevakalajalised, majanduslikul, poliitilisel või religioosel teemal) on autoriõigusega kaitstud teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma ASi Äripäev kirjaliku nõusolekuta keelatud. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eail.ee või tel (372) 646 3363.

KOLUMNISTIDE KOLMAPÄEV

Igor Rõtov | Aivar Hundimägi | Meelis Mandel | Tarmo Tanilas | Marek Reinaas | Heido Vitsur

Majandustaevas tumeneb

Sellal kui riigikogus on optimistliku suvelõpu stsenaariumi alusel kokku pandud eelarvet arutatud, on maailma 2015. aasta majandustaevast hakatud nägema tumedamates toonides.

Ei põhjas, läänes ega idas paista midagi, mis võiks ekspordist tugevalt sõltuvat Eesti majandust toetada. Seepärast ei ole välistatud, et riigikogule esitatud eelarve, kus oli vaatamata nigelale majanduskasvule peaaegu igaühele midagi pakkuda, on osutunud ülemäära roosaks, ning et enne kulutuste lükkulõõmist tasuks veel kord tõsiselt mõelda loodetud tulude realistlikkusele; sellele, kui kaua meie majandus nõrga välisnõudluse tingimustes teistest kiiremini kasvada suudab. Kuid veel enam sellele, mida peaksime peale eelarve tasakaalustamise teisiti tegema.

Kuigi ka kuu aega tagasi võis aimata, et IMF maailma majanduskasvu prognoosi nii selleks kui ka tulevaks aastaks kärbib, kipub reaalsus oodatut varjutama. Kulutatud ja ajalooliselt odav raha pole maailmas reaalmajandust ju kasvama pannud. SKT võib ilma reaalmajanduse kasvuta mõnes kohas mõnel hetkel küll kuigivõrd kasvada, kuid kogu majanduse püsivale kasvutrajektoirile tagasijõudmisest selle põhjal rääkida küll ei saa.

Praegu on Bank of Englandi intressimäära baasisks tema 320aastase ajaloo mugavaim 0,5%! Ja kui nii odav raha pole kaasa toonud erilisi investeringuid reaalmajandusse, on majanduses midagi tunduvalt teisiti kui kogu eelnenud aja jooksul. Raha omanikele või haldajatele on nn kasiinomajanduse riskid tunduvalt vastuvõetavamad kui reaalmajanduse omad. Miks siis muidu oleks riski- ja varahaldusfirmade tärkavatelt turgudelt ostetud *bond*-ide jms maht kasvanud viimase kümne aastaga 265 miljardi dollari peaaegu kahele triljonile.

Miks siis raha reaalmajandusse investeerida eriti ei soovita? Üsna levinud ja ilmselt kõige pessimistlikuma seisukoha järgi ongi nüüd pikaks ajaks, kui mitte alatiseks, arenenud maailma potentsiaalne kasvumäär elanikkonna vananemise ja muu sellise tõttu orgaaniliselt väga madalaks taandunud. Mõnevõrra lootusrikkamaks on teisenenud arvamused, et me pole veel krediidi- ja kinnisvaramulli tagajärgedest välja tulnud. Järjest enam leiab toetust ka seisukoht, et majandusliku stagnatsiooni üks põhjus on majandusliku ebavõrdsuse suurenemine.

Viimase mõnekümne aasta jooksul on arenenud maades kahe kolmandiku inimeste reaal-

HEIDO VITSUR
LHV majandusekspert

» Ebavõrdsuse kasvust rääkimine ei ole juba mõnda aega ainult sotsialistide teema.

sissetulek kasvanud kas vähe või üldse mitte. Enamik rikkuse juurdekasvust on kogunenud vähem kui elanikkonna ühe kümnendiku kätte, kelle tulude suurenemisest tulenev täiendav nõudlus kahe kolmandiku nõudluse kasvu puudumist sugugi ei tasakaalusta.

Ebavõrdsuse kasvust rääkimine ei ole juba mõnda aega ainult sotsialistide üles puhutud teema, vaid arenenud maades teada olev tõsiasi. USA viimase *Census report*'i järgi pole 90% ameeriklaste perede sissetulek alates aastast 1980 sama hästi kui muutunud. USAs teenis mediaankeskmise täiskohaga tööline 1973. aastal 49 678 dollarit (inflatsiooni arvestades) ja 2013. aastal 50 033 dollarit. 300dollariline vahe on väiksem kui arvutusviga selliste arvutuste tegemisel.

Liigne bürokraatia. Reaalmajanduse finantseerimise raskuste puhul ei saa mõõda vaadata ka sellisest põhjusest, mis ühe suure Saksa kommerts-panga juhi sõnastuses kõlas järgmiselt: kuidas te saate eeldada, et ma hakkan raha välja laenama olukorras, kus ma pean iga kuue kuu tagant läbi-ma stressitesti. Ehk on – nagu sageli varemgi – ka seekord bürokraatiaga üle pingutatud.

Praeguses mõnevõrra keerulisemaks muutunud olukorras pole vaja tähelepanu pöörata mitte vaidlustele selle üle, kas meie majandus kasvab rahalises arvestuses tuleval aastal kolm või viis protsenti, vaid hoopis enam sellele, kuidas leida avaliku sektori tegevuste ja kulutuste virvarrist üles sinna mõnusalt ära peidetud ebaratsionaalsused.

Esimene samm sellel teel oleks meie senise tegevuse aus ja põhjalik analüüs. Maksumaksja peab ju ükskord peale selle, et tema maksudena ära antud raha on peaaegu täielikult kulutatud, teada saada ka seda, kui hästi seda raha on kasutatud. Riigikontrolli audititest siin ei piisa. Ka ministeeriumid ise ning riigikogu peavad hakka oma tegevuse tulemuslikkusest rääkima senisest erinevas võtmes. Seejuures ei tohi unustada, et raha hästi kasutamine ei tähenda üksnes raha kasutamist õigete eesmärkidel, vaid ka efektiivset kasutamist ning arukat otsustamist kulutuste prioriteetide üle. Samuti peame hakka-ma vahet tegema õigete eesmärkide nimel tegutsemisel ja nende eesmärkide saavutamisel.

Aga seni kuni majanduslikust määramatusest tuleneda võiv eelarve puudujääk ei ähvarda lubatud piirmäärasid ületada, on tööpoolest vajalike asjade ärategemine tunduvalt tähtsam kui mõne kümnendiku protsendi suurune hälbimine soovitud eelarve tasakaalust.

REPLIIK

Putinil gaas, aga **Obamal** nafta

Kui Putin hoiab Euroopat hirmu all gaasiga, saab Obama Venemaa majandust mõjutada naftaturu kaudu. Nafta hind on maailmaturul kolme kuuga kukkunud 20%. Naftatulud moodustavad Venemaa eelarvest suure osa, seetõttu kannatavad nii riigi majandus kui ka rubla kurss.

Ainult toorainetest sõltuv riik on haavatav, nii ka suurim naftatootja Venemaa. Praegu naftaturu kohta analüüse lugedes torkavad silma märksõnad:

RAINER SAAD
borsitoimetaja

» Kas see on ainult juhus, et nafta hind nii kiiresti langeb?

ületootmine, vähene nõudlus ja maailmamajanduse nõrkus. Kuid kas see on ainult juhus, et nafta hind nii kiiresti langeb?

Hinnad alla. USA on muutunud üha suuremaks naftatootjaks, olles praegu Venemaa ja Saudi Araabia järel kolmas. Seetõttu ei pea USA turult enam nii palju naftat ostma. See surub ka hindu alla.

Reaalse sõjalise konfliktitõenäosus Lääne ja Venemaa vahel on väike, sõda käib gaa-

si ja naftaga. Naftatulude vähenemine on Putinile õudusnähku, see tõmbab tema vallutuspiaanidele pidurit. Kui praegune nafta hinna kiire langus pole tõesti kokkusattumus, on Obama selle hästi ära tabanud. Naftabarreli hind peaks püsima vähemalt 104 dollaril, muidu tuleb Venemaa tuleva aasta eelarve negatiivne. Seega on Venemaal valida, kas hakata korralikuks maailmakodanikuks või süüa ära see supp, mida keedetakse kokku naftaturul.

SWEDBANK ON SUNNITUD KOONDAMA. Swedbank AB teatas, et keskpankade loodud madalate intresside tingimuste tõttu on pank sunnitud vähendama kuni 800 töökohta.

EESTI VÕTTIS SOOMELT RIKKAD VENELASED. Nii pealkirjastas Kauppalehti uudise sellest, et maksujõuliste moskvalaste ja peterburilaste asemel käivad Soomes

nüüd eelkõige Viiburi elanikud. Nad vee-davad Soomes vaid päeva ja kulutavad napilt raha.

USA SURUB MEELEGA NAFTA HINDA ALLA? Mõne analüütiku arvates ei pruugi praegune nafta hinna langus olla tingitud ainult madalast nõudlusest, vaid mängus võib olla ka USA käsi, kes soovib Venemaad niimoodi survestada.

KOMMENTAAR

Vaesuse vastu saab avaliku sektori kaudu töökohti luues

Juba pikemat aega on Eesti euroala riikide seas juhtunud ametliku pikaajalise töötuse määra ja suhtelise vaesusmäära edetabelit. Praeguste tööturumeetmetega saab vaesuslõksu jäänutele pakkuda vaid võimalust sellest välja tulla, eeldusi võimaluste realiseerimiseks pole loodud. Osa tööealise elanikkonna oskuste-teadmisest sobitamatus tööturu vajadustega jääb püsivaks probleemiks. Pealegi võtaks ümberõppe mõjude avaldumine majanduses valitsevaid struktuurseid probleeme arvestades aega aastaid.

Riik kui tööandja. Üks realistlik alternatiiv on kontseptsiooni "Riik kui viimase abinõu tööandja" (*employer of last resort* – ELR) ellukutsumine ehk töötute rakendamine avalike teenuste ja toodete pakkumiseks. Puudulik debatt selle kontseptsiooni üle ilmestab meil juurdunud ideoloogilise vaate kitsarinnalisust, mis koos väljakujundatud sotsiaalkindlustussüsteemiga on sisuliselt institutsionaliseerinud Eestis almusühiskonna ehk vaene olemise.

Riiklike investeeringute, innovatsiooni edendavate riigihangete ja kogunõudlust stimuleerivate meetmete vajalik-

EGERT JUUSE
Nurkse instituudi doktorant ja nooremteadur

„**Inimeste kindlustunde paranemine võib osutuda stiimuliks ka erasektorile.**

kust ei saa kahtluse alla seada, kuid vaesuses virelevaid riskigruppe puudutavad need väga kaudselt, kui üldse. Seetõttu on vaid sihtgruppidele suunatud meetmetega võimalik saavutada sisulisi tulemusi.

Töökohti võib avaliku sektori kaudu luua alates stipendiumiskeemide rakendamisest kuni otseste töökohtadeni, mis vähendavad sotsiaalseid kulusid ning võimaldavad leevendada teisi ühiskonnas eksisteerivaid probleeme, nt lastehoiu- ja hooldekandestusteemis ning heakorratöödel. ELRiga saavutatav inimeste kindlustunde paranemine võib osutuda stiimuliks ka erasektorile, suurendamaks

nõudlust tööjõu järele, mille tulemusena tööjõud siirdub ühest sektorist teise.

Ilmselt satuks aga selline programmiline idee eos tugeva löögi alla ja seda ennekõike nii riigieelarvelistel kaalutusel kui ka euroala fiskaalreeglite valguses, mis peegeldaks taas otsustajate tahtmatust (või suutmatust) väljuda poliitilisest mugavustsoonist.

Üks alternatiiv. ELR ei ole lõplik lahendus, vaid üks alternatiividest, mida tasuks poliitikutel oma mõtteharjutusrepertuaari lisada. ELR ja kapitalism ei välista teineteist. Seega miks mitte mõelda euroalas süveneva majandusseisaku oludes alternatiivsetele võimalustele, sealhulgas riigi rahanduse valdkonnas, kuidas kohalikku majandust ja ennekõike elanikke jalule tõsta.

On sinisilmne lootda, et ainuüksi (era)välisinvesteeringud või üksikud kohalikud edulood suudavad tagada jätkusuutliku majandusarengu. Praeguste sotsiaalmajanduslike arengute taustal on viimane aeg tõsta riigi võimekust, tegelemaks komplekssete väljakutsetega, millega ühiskond silmitsi seisab.

ALLIKAS: NURKSE INSTITUUDI BLOGI

Äriteenused

reklaam

TEL 667 0105, reklaam@aripaev.ee

Äripäeva käsiraamatud

- Uuenevad
- Praktilised
- Usaldusväärsed

Valmib koostöös advokaadibürooga
VARUL www.varul.com

Lepingud

Näidised ja kommentaarid

Marko Kairjak
advokaadibüroo VARUL
vandeadvokaat
käsiraamatu peatoimetaja

Karl Haavasalu
advokaadibüroo VARUL
vandeadvokaat
käsiraamatu autor

Eva-Liisa Pärtel
advokaadibüroo VARUL
jurist, käsiraamatu autor

Loe käsiraamatut veebis:
kasiraamat.aripaev.ee/leping

Äripäev

Tellimisinfo telefonil 667 0099

Äripäeva käsiraamat

KOMMENTAAR

Väärt äriidee rahastamise taha pidama ei jää

Kõige väärtuslikum ettevõtte sünni juures on mõistagi hea äriidee. Tasub aga silmas pida, et iga silmapaistva idee kohta leidub maailmas veel sadu inimesi, kellel on sama hea idee. Sestap – olukorras, kus idee ise pole just esmakordne, on kindlasti võimalik välja mõelda uni-kaalne lähenemisnurk või teistest erinev lahendustee.

Areng vajab raha. Kui ettevõtte on kord käima lükatud, ker- kib üsna pea järgmine küsimus: mis saab edasi? Kuidas äri kasvatada ja arendada? Et raha teha, on raha vaja, öeldakse. Arenguhüppe sooritamiseks tuleb investeerida uude seadmesse, uuendada IT-vahendeid, koolitada inimesi või käia välisriigis messil kontakte loomas. Väiksemate ettevõtete ja perefirmade puhul piisab tihti isegi mõnest tuhandest eurost, et kvaliteedis märgatavat edasiminekut saavutada. Kuid ka see raha tuleb kusagilt leida.

LAURI VAIKSAAR
Swedbanki äriplanganduse juht

„**Enamik ärisid sünnib äriplaanita, küll aga on ettevõtja enda peas olulised kohad läbi mõelnud.**

Pangad on viimasel ajal astunud mitu sammu, et muuta laenamine ettevõtjaile võimalikult kättesaadavaks. Võttes lisaks arvesse ülimadalat baasintressi määra (Euribor), on laenu praegu võimalik saada viimaste aastate soodsaimatel tingimustel.

Pankade kogemus näitab, et enamik ärisid sünnib ilma äri-

plaanita, küll aga on ettevõtja enda peas olulised kohad läbi mõelnud. Panga vaatevinklist ongi ettevõtja selge ja realistlik visioon palju tähtsam kui mahukas äriplaan koos peensuseni lihvitud prognoosidega: mida ja miks ma teen, kellele ja mis marginaaliga müün, kas ja kui palju jääb ka näppude vahele.

Selge siht saab investeeringu.

Pank toetab ideid, millel on ju-met, ja nõustab neid, kelle puhul on näha, et idee võiks olla pisut läbimõeldum. Selge sihi ja läbimõeldud plaaniga ettevõtjad saavad finantseeringu. Võimalusi selleks on mitu ning vastupidi levinud müüdile ei ole kinnisvara väiksema äri-laenu tagatiseks alati vaja.

Pank näeb ettevõtjat ennekõike kui inimest ning pakub ettevõttele finantseeringut ka eraisiku käendusel ehk arvestades ettevõtja isiklikku finants-tausta.

TÕUSJA

Värvitootja teenis suurema kasumi kulude kärpimisega.

LANGEJA

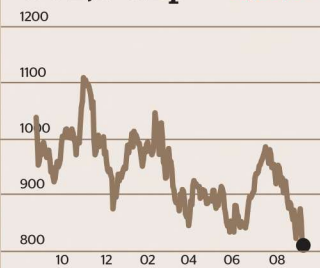
Kiibidisaineri kasum valmistas investoritele pettumuse.

Akzo Nobel

51,74 EUR +4,97%▲

ARM Holdings

802,5 GBp -5,75%▼

ÄRIPÄEV 22. oktoober 2014

toimetaja Harry Tuul, tel 667 0009, e-post harry.tuul@aripaev.ee

REGIOONI ÜLEVAADE

Naftarikas Lähis-Ida meelitab uute võimalustega.

Saudi Araabia börsil lõhutakse seinad

BIRJO MUST
birjo.must@aripaev.ee

**Märkimisväärne majanduskasv, regiooni suu-
rimalt börsilt seinte lõhkumine ning uute sek-
torite arendamine muudab Lähis-Ida välisra-
ha jaoks aina atraktiivsemaks paigaks.**

Seni globaalseid investoreid eelkõige naftajõ-
gedega meelitanud Lähis-Ida riigid näevad üha
enam vaeva massiivsete infrastruktuuriprojekti-
de arendamisega. Sealsed börsid muudab aga ah-
vatlevaks suur aktsiate avalike esmaemissioonide
arv ning lai valik ettevõtteid.

“Näeme veel palju IPOsid tarbekaupade, toidu-
ainete ja ravimitööstuse sektoris,” märkis Shuaa
Capitali juht Sameer Al-Ansari.

Kuueliikmeline Gulf Cooperation Council
(GCC) esindab tõenäoliselt kõige rikkamat riiki-
de ühendust maailmas. Eestis on võimalik sel-
lesse piirkonda investeerida näiteks LHV Pärsia
Fondi kaudu. Börsil kaubeldavate fondide kau-
du investeerimist pakuvad lisaks ka mitu teist
finantsinstitutsiooni.

Pärsia Lahe Fondi juhi Joel Kukemelgi sõnul
on fondi maht uute lisandunud investorite abil

**TÄNU naftale
rikkaks
saanud Saudi
Araabias käi-
vad hoogsad
ehitustööd.**

FOTO: BLOOMBERG

aasta algusest 26 miljonilt eurolt tõusnud 52 mil-
jonile. Tänavu on fondi tootlus 22%. “Kiire majan-
duskasvuga regioonist tuleb jätkuvalt häid uudi-
seid, hoides aktsiaturgude väljavaated positiiv-
sed,” märkis Kukemelk.

Suurimat tõusupotentsiaali näeb LHV just
Araabia Ühendemiraatide, Katari ja Saudi Araa-
bia börsil. Neist esimesed kaks kaasati täna-
vu suvel ka MSCI Arenivate Turgude indeksisse,
moodustades sellest nüüd veidi üle 1%. Septemb-
ris kaasati need ka S&P Dow Jonesi koostatavasse
arenivate turgude indeksisse.

Kukemelgi sõnul on uute riikide indeksitesse
lisamine harv nähtus, mis demonstreerib regioo-
ni toimunud kiiret arengut ning aitab omakor-
da regiooni meelitada uusi välisinvestoreid.

Avaneb regiooni suurim aktsiaturg. Hea uudis
on ka see, et regiooni suurima börsiga Saudi
Araabia võttis hiljuti vastu pikalt oodatud otsu-
se avada oma börs välisinvestoritele otseinvestee-
ringute tegemiseks tuleva aasta esimeses pooles.
Sel otsusel on positiivsed tagajärjed kogu regioo-
nile, sest 1% kogu maailma aktsiaturgudest moo-
dustav Saudi Araabia börs on juba ammu välis-
investorite tähelepanu köitnud.

Välisanalüütikud ootavad, et börsi avanemise
tõttu hakkab riiki voolama tohutul hulgal välis-
raha. Franklin Templetoni fondijuhi Salah Sham-

**1,9
protsenti prognoosib
Maailmapank Lähis-
Ida ja Põhja-Aafrika
majanduskasvuks
2014. aastal, 2015. aas-
tal on kasv 3,6% ja
2016. aastal 3,5%.**

Tellija eelis

ÄRIPÄEVA TELLIJA
sai seda lugu
veebis lugeda juba
EILE KELL 15.02

ma sõnul muudab Saudi Araabia samm kogu re-
giooni tulevikku. “See on ülioluline märk, mida
inimesed on kaua oodanud,” sõnas Templeton.

Ühtlasi loodab Saudi Araabia selle sammuga
mitmekesistada oma majandust, mis seni on suu-
rest keskendunud nafta ekspordile. Kohalik va-
litsus on võtnud eesmärgiks kulutada 130 miljardit
dollarit naftasektoriväliste majandusharude
toetamiseks.

Suurriigist ei kavatse aga maha jääda ka naab-
rid. Nii näiteks on Katar viimasel ajal kiirenda-
nud investeringuid, et jõuda projektidega val-
mis 2022. aasta jalgpalli MMi korraldamiseks
ning Dubai majandustegevust on tänavu kiirenda-
nud EXPO 2020 korraldusõiguse võitmine.

Nafta hind teeb muret. Araabia poolsaare riiki-
dele valmistab praegu kõige enam muret asjaolu,
et nafta hind on sel aastal rekordiliselt kukku-
nud. Augustis vähenes maailma suurima nafta-
eksportööri Saudi Araabia naftaeksport kolme
aasta madalaimale tasemele ning naftakompa-
niid peavad oma turuosa säilitamise nimel tõsist
võitlust. Olukorra tekkel on suur mõju ka USA-l,
kes surub oma naftatööstuse laiendamisega
Araabia riikide naftat riigist välja. Samuti on vä-
henenud riikide nõudlus nafta järele.

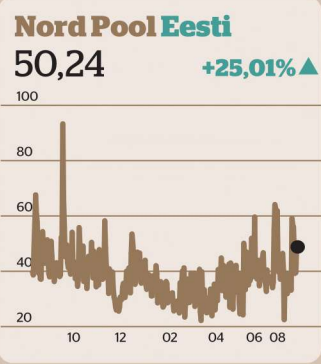
Kukemelgi sõnul on aga alles nüüd jõutud
nafta hinnaga tasemele, millega GCC riigid on

500

protsenti kasvas raha juurdevool Januse fondi pärast seda, kui Bill Gross selle juhtimise üle võttis.

ELEKTER

Eratarbijad peaksid arvestama, et elektrienergia hinnale lisan- dub lepingus ka käibemaks.

VALUUTA

Euroopa Keskpanga negatiivne intressimäär survestab eurot nõrgemaks.

INTRESS

Euribor on EKP sammude tõttu olnud tugevas languses.

Võrdlus

Saudi Araabia börsiindeks on tänavu tõusnud 18,6%

Mis on mis

Gulf Cooperation Council (GCC)

REGIONAALNE valitsusteülene poliitiline ja ma- janduslik ühendus, kuhu kuuluvad Pärsia lahe ümber asuvad araabia riigid, v.a Iraak: **BAHREIN** – börsi kapitalisatsioon 54 mld dollarit **KUVEIT** – börsi kapitalisatsioon 110 miljardit dollarit **OMAA**n – börsi kapitalisatsioon 26 mld dollarit **SAUDI ARAABIA** – Tadawuli börsi kapitalisat- sioon 535 mld dollarit **KATAR** – börsi kapitalisatsioon 195 mld dollarit **ARAABIA ÜHENDEMIRAADID** – Araabia Ühend- emiraatide, Dubai ja Abu Dhabi börsi kapitali- satsioon kokku 250 mld dollarit.

IGAS GCC riigis on erinev maksusüsteem, mille- ga välisinvestor peab arvestama. **KUIGI** tundub, et riikidel on ühised suunad, siis tegelikult on nad pidevad võistluses, et mee- litada ligi välisinvesteeringuid tehnoloogia ja töökohtade arendamiseks. **GCC** riikide jaoks on probleem ka USA ambit- sioonikus toota ise naftat ja gaasi. **GCC** riikide, v.a Kuveidi, valuuta on kas ametli- kult või praktiliselt seotud USA dollariga.

ALLIKAS: CNBC

oma suurte riiklike investeerimisprojektide eel- arveid koostades arvestanud. Seega pole senisel langusel käegakatsutavat negatiivset mõju veel olnud. “Kuna GCC riikide laenukoormus on vä- ga väike ning riiklikes investeerimisfondides is- tub üle 2 triljoni dollari mustadeks päevadeks kogutud vara, pole nafta hinna lühiajaline lan- gus neist tasemetest allapoole oluliseks problee- miks,” arvas Kukemelk.

Siiski tõdes fondijuht, et praegusest suurem ja pikaajalisem langus paneks aja jooksul GCC riig- id raskema valiku ette. Sel juhul on tõenäoli- ne, et OPEC sekkuks, et vähendada nafta tootmis- mahtu ja hinda stabiliseerida, lisas ta.

Just energiarahast sõltuvuse pärast näevad riig- id vaeva, et muuta oma majanduslik baas laie- maks. Viimastel aastatel on märkimisväärne hulk raha suunatud suurtesse infrastruktuuri projektidesse. Riigijuhid julgustavad nii kodu- maiseid kui ka välisinvestoreid investeerima mit- mekesistesse sektoritesse, mille hulka kuuluvad näiteks tehnoloogia, teenused, tervishoid, põllu- majandus, toit ja joogid.

LHV hinnangul peituvad regiooni kõige at- raktiivsemad investeerimisvõimalused finants-, kinnisvara-, ja äriteenuste valdkonnas, mis re- gioonis aset leidvatest pikaajalistest protsessidest ning noorest ja kasvavast rahvastikust selgelt ka- su lõikavad.

RAHA

Kommertspankade intressitooted

pank	jooksev hoius %		1 kuu	2 kuud	tähtajaline hoius %						
	keskmiselt kuu jäägil	kuu püsijäägil			3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	2 aastat	3 aastat	min summa
Danske Bank					Kontaktteeruge pangaga						
Tallinna Äripank		0,00	0,10	0,15	0,20	0,40	0,50/1,5	0,60/1,60	0,70/1,70	-	200
Tallinna Äripank (3)		0,00	0,25	0,30	0,35	0,55	0,65	0,75	0,85	-	200
Citadele Pank	-	-	-	-	-	0,05	0,1	1,00	1,30	1,60	150
Versobank	0,01	0,01	0,40	0,50	0,60	0,90	1,00	1,20	1,50	1,80	350
DNB	0,10 (7)	-	0,20	-	0,25	0,40	0,55	0,70	0,80	0,90	300
Krediidipank	-	0,01	0,10	0,20	0,30	0,80	1,00	1,30	1,50	-	100/200 (4)
BIGBANK	-	-	0,15	0,20	0,25	0,40	0,40	1,00	1,40	1,70	300-1500
BIGBANK	-	-	-	-	-	0,40	0,40	1,00	1,40	1,70	1500-30 000
BIGBANK	-	-	-	-	-	0,45	0,45	1,05	1,45	1,75	üle 30 000

pank	tähtajaline hoius %, USD						
	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	min summa
Danske Bank				Kontaktteeruge pangaga			
Tallinna Äripank	0,05	0,05	0,05	0,10	0,15	0,20	200
Citadele Pank	-	-	-	0,05	0,10	1,00	200
Versobank	0,30	0,35	0,45	0,70	0,90	1,1	500
DNB	0,10	-	0,15	0,30	0,40	0,50	300
Krediidipank	0,15	0,20	0,30	0,50	0,70	0,90	100/200 (4)

kursid on päeva jooksul korrigeeritavad; (3) personaal panganduse klientidele; (4) internetipangas/kontoris (7) päevalõpu kontojärgilt; Äripanga jooksva hoiuse intressimäär on nüüd 0%

VALUUTA

Euroopa Keskpank

EUR/SEK ▲

9,2004

Austraalia dollar	AUD	1,448
Bulgaaria leev	BGN	1,956
Hiina jüaan	CNY	7,815
Hongkongi dollar	HKD	9,899
India ruupia	INR	78,105
Jaapani jeen	JPY	136,200
Kanada dollar	CAD	1,436
Korea won	KRW	1345,980
Leedu liit	LTL	3,453
Norra kroon	NOK	8,367
Poola zlott	PLN	4,218

EUR/RUB ▼

52,3621

Rumeenia leu	RON	4,417
Singapuri dollar	SGD	1,622
Suurbritannia nael	GBP	0,790
Šveitsi frank	CHF	1,207
Taani kroon	DKK	7,447
Tai baat	THB	41,196
Tšehhi kroon	CZK	27,613
Türgi liir	TRY	2,858
Ungari forint	HUF	306,380
USA dollar	USD	1,276

BÖRSIKAUBAD

Kütused

21.10

USD	
Nafta IPE, bbl	86,27
Nafta NYMEX, bbl	83,01
Mootoribensiin, t	770,75
Diislikütus, t	765,00
Kerge kütteõli, t	737,50
Masuut (1% väävel), t	456,00
Maagaas Henry Hub, btu, USD	3,665

Põllumajandus

21.10

nael = 453,59 g	
Kohv NYBOT, USc/nael	199,25
Valge suhkur NYSE LIFFE, USD/t	422,50
Kakao NYBOT, USD/t	3126,00
Nisu NYSE LIFFE, USD/t	115,50
Rapsiseemned NYSE LIFFE Pariis	318,5

Värvilised metallid

20.10

USD/t	
Alumiinium LME	1970
Vask LME	6570,5
Plii LME	2021
Nikkel LME	15390
Tina LME	19450
Tsink LME	2223

Väärismetallid

21.10

USD/unts, unts = 31,105 g	
Kuld COMEX	1252,43
Plaatina NYMEX	1281,45
Palladium NYMEX	772,55
Hõbe COMEX	17,59

Allikas: Bloomberg, kella 17 seisuga

reklaam

Pankade kontaktandmed

CITADELE PANK Roosikrantsi 2, Tallinn, tel 770 0000, faks 770 0001, e-post: info@citadele.ee
BIGBANK Rüütli 23, Tartu, tel 1333, faks 737 7582, e-post: bigbank@bigbank.ee, www.bigbank.ee
VERSOBANK Pärnu mnt 12, Tallinn, tel 680 2500, faks 680 2501

DNB PANK Tartu mnt 10, Tallinn, tel 686 8500, faks 686 8501, e-post: info@dnb.ee, www.dnb.ee
EESTI KREDIIDIPANK Narva mnt 4, Tallinn, tel 669 0941, faks 661 6037
TALLINNA ÄRIPANK Vana-Viru 7, Tallinn, tel 668 8066, faks 668 8065

BÖRS

Tallinn

21.10

aktsia	sulgemis- hind, EUR	muutus eelm, %	käive, EUR	P/E	ROE	P/B	divid. tootlus
Arco Vara	0,939	4,33	0	1,2	52,9%	0,61	0,0%
Baltika	0,451	0,00	0	-	-25,6%	2,08	0,0%
Ekspress Grupp	1,000	2,04	3 039	20,7	3,4%	0,70	1,0%
Harju Elekter	2,540	0,00	0	6,0	11,9%	0,71	3,5%
Järvevana	0,815	0,00	0	-	-0,3%	0,98	0,0%
Merko Ehitus	7,020	1,74	1 470	11,7	8,6%	1,01	5,8%
Nordecon	1,000	0,00	0	5,3	16,8%	0,89	0,0%
Olympic EG	1,800	0,00	205 012	10,1	25,1%	2,54	5,6%
Premia Foods	0,700	-0,14	8 866	12,1	6,2%	0,75	1,4%
Pro Kapital Grupp	2,580	1,18	24 091	-	-4,5%	2,15	0,0%
Silvano FG	1,800	0,00	22 833	8,5	13,3%	1,13	13,9%
Tallink Grupp	0,609	-0,16	129 988	11,9	4,6%	0,55	8,2%
Tin Kaubamaja	4,960	0,20	5 979	10,6	11,4%	1,20	7,1%
Tallinna Vesi	12,600	0,00	11 151	14,1	20,4%	2,89	6,7%
Trigon PD	0,425	3,41	417	-	-0,7%	0,89	0,0%
Skano Group	0,941	0,00	0	-	-8,2%	0,62	0,0%

P/E arvutatud viimase nelja kvartali vahearuande (kui on olemas, siis rahvusvahelise raamatupidamisstandardi (IAS) kohase) konsolideeritud koondkasumi emaettevõtja osa põhjal

Riia

21.10

aktsia	sulgemis- hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Grindex	6,00	-1,48	5,5	0,5	-
Latvijas Gaze	9,26	-1,91	12,6	0,6	-
Olainfarm	6,82	0,00	5,9	1,5	-

Vilnius

21.10

aktsia	sulgemis- hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Apranga	2,6	0,00	-	3,7	5,6
City Service	1,700	1,19	6,7	0,8	-
Invalda	3,050	0,00	-	0,8	-
Linas Agro	0,675	-1,46	4,9	0,7	-
Panevezio Statybos	0,950	-3,06	-	0,4	-
Siauli Bankas	0,287	-0,69	7,9	0,8	-
Snaige	0,314	-3,38	-	1,3	-
TEO LT (Telekomas)	0,736	0,00	14,4	2,1	17,3

Helsingi

21.10

aktsia	hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Alma Media	2,79	0,72	22,5	2,6	3,6
Citycon	2,52	2,86	12,1	0,9	5,9
Elisa Comm.	19,94	1,94	14,0	3,8	6,5
Finnair	2,43	1,67	-	0,5	-
Fortum	17,76	0,23	5,3	1,4	-
HKScan	3,31	0,30	3,0	0,4	3,0
Kesko	27,71	1,84	18,1	1,3	5,1
Neste Oil	16,12	0,62	-	1,5	4,0
Nokia	6,30	1,86	-	3,2	-
Olvi	22,90	1,19	15,4	2,8	2,8
PKC Group	13,68	1,79	37,0	1,8	5,1
Stockmann	8,34	-0,60	34,4	0,7	4,8
Stora Enso	6,44	2,39	-	1,0	-
UPM Kymmene	11,02	2,04	-	0,8	5,4
YIT	5,56	2,02	16,4	1,0	6,8

Telli uus

Äripäeva käsiraamatud

- Uuenevad
- Praktilised
- Usaldusväärsed

Ekspordi käsiraamat

Kuidas minna välisturule ja seal edukalt tegutseda

Tutvu käsiraamatuga:
kasiraamat.aripaev.ee/eksport

Ilmub novembris

Äripäev

Tellimisinfo telefonil 667 0099

Äripäeva käsiraamat

Äripäeva käsiraamatud

- Uuenevad
- Praktilised
- Usaldusväärsed

Valmib koostöös advokaadibürooga

TARK GRUNTE SUTKIENE

www.tarkgruntesutkiene.com

Tööõigus

Näidised ja kommentaarid

Autorid:

Toomas Taube (advokaadibüroo Tark Grunte Sutkiene vandeadvokaat ja partner, käsiraamatu peatoimetaja), Piret Luiga, Alo Noormets, Andres Siigur, Gea Lepik, Aidi Kallavus, Jaanika Ots, Kerstin Pilt, Risto Hübner, Kaia Läänemets ja Andreas Veeret

Loe käsiraamatut veebis:
kasiraamat.aripaev.ee/tooigus

Äripäev

Tellimisinfo telefonil 667 0099

Äripäeva käsiraamat

PRIVILEG

AINULT ÄRIPÄEVA LUGEJALE

PRIVILEG ON EKSKLUSIIVNE OSTUKESKKOND JUST SINULE, ÄRIPÄEVA LUGEJALE. VAATA PAKKUMISI WWW.PRIVILEG.EE

Avasta Privileegi sügispakkumised!

Teid ootab eksklusiivne valik unikaalseid tooteid ja teenuseid + eritingimused!

Alates 3.90 €

Itaalia delikatesed aastast 1826. Ideaalne kingitus: legendaarsed CAFFARELI delikatesed. Miks mitte üllatada oma äripartnereid või külalisi CAFFARELI küpsiste ja kommidega? **Võit kuni 19%!**

Alates 7.20 €

Broneeri soodushinnaga luksuslikud kinkedkorvid Vihula mõisa kollektsioonist! Tähelepanu! Tegemist on alkoholiga. Alkohol võib kahjustada teie tervist.

183 €

Ammende Villa romantiline kultuuripakett kahele Jalutuskäigud kallimaga sügisenes Pärnus, maitseelamused Ammende Villa restoranis, meeleolukas õhtu teatris või kontserdimajas. **Teile 74 eurot soodsam!**

45 €

Neikid Resto kuuekäguline erimenüü. Nauding pole patt: tervituseks klaasike kihisevat, lõhehakk, suitsupart, Peipsi sibula supp, suitsune tallesadul jpm.

Alates 21 €

Uus lai valik lemmikloomatoite. Sest teie neljajalgne sõber vajab bioloogiliselt sobivat suure valgusisaldusega toitu, et olla rõõmus ja terve. **Privileegi erihind!**

Alates 8.50 €

Tervis Siberi seedermännitoodeid! Tugevdage iidset moel oma immuunsüsteemi, saage kontrolli alla kehakaal jpm.

Vaid 14.70 €

Säravad Mont Marçal Vinícola cava'd. Kingituseks nauding: Mont Marçali kõrgema klassiga cava. **Kaunis pakendis! Väga hea hind!** Tähelepanu! Tegemist on alkoholiga. Alkohol võib kahjustada teie tervist.

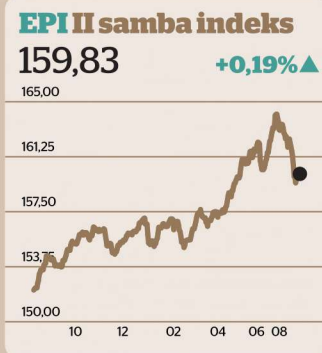
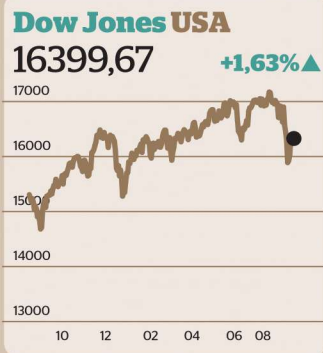
168 €

Nautige elu - ILLY kapslespressomasinaga! Puutetundliku ekraaniga ILLY kapslitega espressomasin Y3 pakub Teile kõrge kvaliteediga kohvi igas olukorras. Masinat on väga mugav kasutada, selle jõudlus on kõrge ja seda on vaja minimaalselt hooldada. **45 eurot soodsam!**

Vaadake kõiki pakkumisi: www.privileeg.ee

investeerimisfondid

INVESTOR 23

ÄRIPÄEV 22. oktoober 2014
toimetaja Juhan Lang, tel 667 0136, e-post juhan.lang@aripaev.ee
reklaamiosakond, tel 667 0105, e-post reklaam@aripaev.ee

FONDID

reklaam

Avaron Asset Management

20.10

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Avaron Areneva Euroopa Fond D, EUR	12,40	12,15	12,15	8,15	5,74	5,12	14,85	-	38 176 104
Avaroni Priivaatportfell B, EUR	15,00	15,00	15,00	2,82	6,42	7,44	8,93	7,74	8 821 167
Avaron Ida-Euroopa Võlakirjafond A, EUR	11,96	11,96	11,96	3,99	8,96	10,55	-	-	9 958 623

Compensa Life

17.10

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Kasvuportfell, EUR	-	-	1,34	-	-4,70	-5,60	5,60	7,70	5 968 709
Võlakirjaportfell, EUR	-	-	12,22	-	2,80	3,00	4,10	4,30	738 513

Kasvuportfelli mahu info on antud seisuga 30.06.2014. Võlakirjaportfelli mahu info on antud seisuga 30.06.2014.

Danske Capital AS

20.10

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Danske Pension 25, EUR	1,01	1,02	1,02	2,27	3,35	3,93	5,26	3,90	12 312 599
Danske Pension 50, EUR	1,18	1,19	1,19	2,88	2,98	3,72	6,07	4,14	181 362 055
Danske Pension Intress, EUR	0,90	0,91	0,91	1,54	2,73	3,11	3,85	3,28	4 060 642
Vabatahtlik Pensionifond									
Danske Pension 100 Pluss, EUR	1,52	1,56	1,54	4,36	1,71	2,88	8,64	6,70	3 762 406
Vabatahtlik Pensionifond									
Danske Pension Intress Pluss, EUR	0,78	0,80	0,79	1,88	2,89	3,24	3,97	3,02	339 178

Info teiste Danske Capitali ja Danske Invest fondide kohta on avaldatud veebilehel www.danskecapital.ee.

LHV Varahaldus

20.10

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Pensionifond L, EUR	1,43	1,45	1,45	2,25	2,11	2,39	5,55	5,47	276 781 720
Pensionifond M, EUR	1,15	1,16	1,16	1,40	2,79	3,05	5,07	5,20	41 308 628
Pensionifond S, EUR	1,22	1,24	1,24	1,27	4,26	4,40	4,38	4,73	49 079 423
Pensionifond XL, EUR	1,23	1,25	1,25	3,16	1,30	1,61	6,14	5,49	66 598 892
Pensionifond XS, EUR	1,14	1,15	1,15	1,35	4,71	4,92	4,66	5,05	11 787 816
Täiendav Pensionifond, EUR	1,38	1,39	1,39	3,20	1,45	2,14	6,72	6,09	5 970 711
LHV Pääria Lahe Fond A, EUR	14,82	14,97	14,97	14,37	22,08	28,31	28,09	16,94	-
LHV Pääria Lahe Fond B, EUR	9,47	9,57	9,57	14,37	22,08	28,31	28,08	16,94	51 924 280
LHV Maailma Aktsiad Fond A, EUR	7,66	7,74	7,74	11,50	-11,19	-9,58	0,67	-0,07	-
LHV Maailma Aktsiad Fond B, EUR	4,90	4,95	4,95	11,50	-11,19	-9,58	0,67	-0,07	1323 510

Mandatum Life

20.10

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Investeeringute haldusteenus:									
Turvalline, EUR	119,71	119,11	119,11	-	2,44	3,22	0	-	-
Konservatiivne, EUR	113,79	112,66	112,66	-	-1,29	-0,21	0	-	-
Tasakaalustatud, EUR	111,37	109,72	109,72	-	-3,39	-2,06	0	-	-
Progressiivne, EUR	105,41	103,34	103,34	-	-4,39	-3,04	0	-	-
Agressiivne, EUR	111,48	109,29	109,29	-	-3,47	-2,18	0	-	-
Investeeringisportfellid:									
Mandatum Life Fixed Income Abs, EUR	146,32	145,59	145,59	-	2,70	3,36	5,13	4,70	-
Mandatum Life Nordic High Yield Abs, EUR 107,06	106,53	106,53	106,53	-	1,64	3,22	-	-	-
Mandatum Life Europe Equity, EUR	116,80	114,51	114,51	-	-3,39	-0,58	-	-	-
Mandatum Life Europe Equity Abs, EUR	136,55	133,87	133,87	-	-14,68	-12,83	0,07	0,00	-
Mandatum Life Nordic Equity Abs, EUR	119,79	117,44	117,44	-	-17,97	-17,21	-8,70	0,00	-

Nordea Pensions Estonia

20.10

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Nordea Pensionifond A, EUR	0,98	0,99	0,99	4,90	1,8	3,27	6,85	5,06	133 105 933,20
Nordea Pensionifond A Pluss, EUR	0,80	0,81	0,81	5,82	0,27	1,61	7,64	0	12 481 815,32
Nordea Pensionifond B, EUR	0,92	0,93	0,93	3,86	2,44	2,95	5,28	4,11	15 511 093,32
Nordea Pensionifond C, EUR	0,85	0,86	0,86	2,69	5,6	5,52	4,16	3,42	11 966 223,11
Nordea Pensionifond Aktsiad 100, EUR	1,21	1,23	1,22	7,81	-0,44	1,57	9,74	6,89	5 414 303,75
Nordea Pensionifond Intress Pluss, EUR	0,74	0,75	0,75	3,82	4,64	5,15	4,96	0	1 681 282,96

Trigon Funds

20.10

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
Arenevat Turgude Finantssektori Fond, EUR	170,46	175,68	173,94	12,47	0,32	1,69	7,13	-	4 620 873
Balti Fond, EUR	12,73	13,18	12,92	8,64	-7,39	-6,45	4,65	-2,16	1 375 404
Uus Euroopa Fond, EUR	24,14	25,00	24,51	8,92	-2,09	2,22	14,35	10,89	48 750 368
Venemaa Top Picks Fond, EUR	13,91	14,40	14,12	19,71	-25,42	-26,10	-8,63	1,34	2 928 093

Äripäeva käsiraamatud

- Uuenevad
- Praktilised
- Usaldusväärsed

kasiraamat.aripaev.ee

Äripäev

Tellimisinfo telefonil 667 0099

Äripäeva Akadeemia

Koolitaja on
KADRI KÕIV

28. novembril

KUIDAS ENNETADA ENDA JA OMA MEESKONNALIIKMETE LÄBIPÕLEMIST?

Täpsem programm
aadressil
akadeemia.aripaev.ee

NELJA ESIMESE registreeruja
hind **279 eurot** (km-ga 334,80 eurot)
Tavahind 359 eurot (km-ga 430,80 eurot)

Äripäev

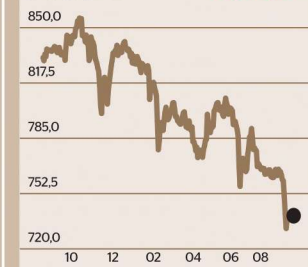
Info ja registreerimine telefonil **667 0100**, elektronposti aadressil
akadeemia@aripaev.ee või koduleheküljel **akadeemia.aripaev.ee**

Bob Doll: Ma ei usu, et pulliturg on möödas.

Nuveen Asset Managementi strateeg ei usu, et aktsiate tõusuperiood on möödas, vaid eelmise nädala kolmapäeval nägi ta märke sellest, et turg on hoopis põhja langenud.

739,14 +0,26%▲

perioodi kõrgeim 855,25
perioodi madalaim 773,22

TÕUSJAD

ArcelorMittal

10,09 EUR

+5,14%

Akzo Nobel

51,81 EUR

+5,03%

MMC Norilsk Nickel

18,29 RUB

+4,61%

Statoil

155,40 NOK

+4,51%

Cramo

11,13 EUR

+4,41%

Swedbank

184,40 SEK

+4,06%

Tugev nõudlus iPhone'ide järele tõstis Apple'i kasumit. Mõne analüütiku arvates on Apple'i aktsia endiselt odav.

Hiina majandus muretsema ei pane

Hiina majanduskasv oli kolmandas kvartalis peaaegu kuue aasta nõrgim, kuid võrreldes möödunud aasta sama ajaga polnud langus midagi erilist.

Hiina majandus kasvas 7,3 protsenti, ületades sellega Reutersi küsitletud analüütikute prognoosi, kes ootasid kasvaks 7,2 protsenti. Teises kvartalis ulatus majanduskasv 7,5 protsendini ning eelmise aasta kolmandas kvartalis samuti 7,5 protsendini.

Eile avaldatud number oli nõrgim pärast 2009. aasta esimest kvartalit, kui Hiina majanduskasv langes finantskriisi ajal 6,6 protsendini. Kuid ka siis oli tegemist märkimisväärse kasvunumbri.

Investoritele valmistas SKT number pettumust, kuna Shanghai börs langes 0,8%. Samas ei pruugi analüütikute sõnul nõrk SKT anda põhjust pessimismiks. "Pettumust valmistanud näitajad võivad tekitada muret kasvuväljavaadetes, kuid Hiina võib võtta midagi ette, et saavutada 7,5protsendine kasvueesmärk," ütles Mizuho Banki vanemökonoomist Vishnu Varathan.

Hiina põhjendas aeglustumist sellega, et majandus teeb struktuurseid reforme ning kasv on jäänud "sobivatesse piiridesse".

Kas uued stiimulid on tulekul? Eelmisel nädalal teatas Hiina keskpang, et kavatseb süstida pangandussüsteemi veel 200 miljardit jüaani (26 miljardit eurot), mis on suurim summa viimastel kuudel.

"Kolmas kvartal annab alati tulevärki, kuna see on eelviimane näitav enne aasta lõppu ja see annab Hiina keskpangale viimase võimaluse töötada välja oma aasta eesmärgid," ütles IG turustrateeg Evan Lucas CNBC-le.

Kolmanda kvartali näitaja oli oodatust parem, kuid neljas kvartal peab olema palju parem, et vastata Pekingi aasta eesmärgile, milleks on 7,5 protsenti.

"Nii mulle kui ka paljudele analüütikutele tekitab küsimuse see, mida poliitikud kavatsevad teha aeglustuva kasvuga. Kui nad jätkavad ainult majanduse stimuleerimist, loob see tsükli, mis moonutab majandust," ütles Paulsoni Instituudi asejuht Evan Feigenbaum.

RAINER SAAD
rainer.saad@aripaev.ee

Hiina võib võtta midagi ette, et saavutada 7,5protsendine kasvueesmärk.

Mizuho Banki vanemökonoomist Vishnu Varathan

A NAFTA

Prognoos: naftahinna põhi paistab

USA toornafta hind kauples eile 83 dollaril, kuid ühe strateegi hinnangul võib see langeda kuni 75 dollarini, mis on ka põhi.

Viimase kolme kuuga on toornafta hind tugeva dollari ja liigpakkumise tõttu kukkunud 20%. Tethys Partnersi peastrateeg Bob Iaccino ütles CNBC-le, et langus jätkub seni, kuni hind on kukkunud 75 dollarile.

"Sealt hakkab see tõenäoliselt uuesti tõusma," ütles Iaccino, kelle sõnul annab iga 10 dollarit, mis nafta hinnast maha läheb, maailma SKT-le juurde 12 baaspunkti.

Aimab hinnalangust. Nasdaq Advisory Service'i energiaanalüütik Tamar Essner näeb samuti lahialal naftahindu langemas. "Fundamentaalselt poolelt on väljavaade toornafta hindadele lähiajal negatiivne," ütles Essner.

Rahvusvahelise agentuuri Platts juhi John Kingstoni sõnul ei asu Saudi Araabia hindade languse tõttu oma tootmist vähendama. "Kui keegi ootab neilt ühepoolset tuge, siis seda ei juhtu," ütles ta.

Kuna Brenti ja USA toornafta hinnad on viimastel kuudel liikunud ühtemoodi, võib eeldada, et ka Brenti hinna põhi pole eriti kaugel.

A TEHING

Ravimitootja loobus suurest tehingust

USA ravimitootja AbbVie teatas eile, et ei osta 55 miljardi dollariga Iiri ravimifirmat Shire Plc ning maksab tehingust loobumise tasuks 1,64 miljardit dollarit.

AbbVie süüdistab tehingu katkijäämises USA rahandusministeeriumi, mille uued regulatsioonid piiravad USA ettevõtete teistes madala maksumusega riikides firmasid soetada. Uute reeglite järgi on USA firmadel keeruline pääseda ligi välismaal asuval rahale ilma Ühendriikidele kõrgeid makse maksmata, kirjutas Reuters.

Ettevõtte tegevjuht Richard Gonzales ütles, et uued reeglid võivad muuta ettevõtte tulevikku, kuna need pole loodud aktsionäride huve arvestades.

LANGEJAD

Coca-Cola

41,09 USD

-5,08%

MolyCorp

1,3632 USD

-2,63%

Nissan Motor

935,1 JPY

-2,18%

IBM

165,65 USD

-2,04%

Latvijas Gaze

9,26 EUR

-1,91%

Toyota Motor

5931 JPY

-1,61%

Naftafirma Total juht Christophe de Margerie hukkus Moskvas eralennuki kokkupõrkes lumekoristusmasinaga.

UUS LEND
alustab
9. detsembril

7päevane koolitusprogramm toimub
ajavahemikul 9.12.2014–27.05.2015
HIND 2399 eurot (km-ga 2878,8 eurot)

Koolitajad on
KAUPO SAUE ja **SIGNE VESSO**

MEESKONNA ARENDAV JUHTIMINE COACHING'U MEETODIL

Arenguprogrammi teemad:

- Meeskonna arendamine
- Coaching'u ABC
- Juhi mõjujõud
- Efektiivne kommunikatsioon
- Motivatsiooni loomine ja hoidmine
- Tulemuste saavutamine meeskonnas
- Probleemilahendus ja õppimine meeskonnas

Täpsem programm aadressil **akadeemia.aripaev.ee**

Äripäev

Info ja registreerimine
telefonil **667 0100**,
elektronposti aadressil
akadeemia@aripaev.ee
või koduleheküljel
akadeemia.aripaev.ee